

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Per trein naar werk? Een nieuwe blik op de PN-constructie in het Nederlands

Andree, Milou

Citation

Andree, M. (2024). *Per trein naar werk?: Een nieuwe blik op de PN-constructie in het Nederlands*.

Version: Not Applicable (or Unknown)

License: [License to inclusion and publication of a Bachelor or Master Thesis, 2023](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/4108490>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Per trein naar werk?

Een nieuwe blik op de PN-constructie in het Nederlands

Milou Andree
Masterscriptie
Scriptiebegeleider: dr. R.J.U. Boogaart
Tweede lezer: prof. dr. G.J. Rutten
MA Neerlandistiek

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	4
1. Inleiding	5
2. P + N: het vertrekpunt	8
2.1 Constructiegrammatica en de PN-constructie	8
2.2 Eerder onderzoek naar de PN-constructie	11
2.2.1 Syntactische analyses PN-constructie	11
2.2.2 Semantische analyses PN-constructie	14
2.2.3 Typen PN-constructies	16
2.3 Een eerste conclusie	18
3. Methode	19
3.1 Corpusonderzoek en constructiegrammatica	19
3.2 Corpus	19
3.3 Verantwoording analyse en keuze prepositie	20
4. Case study naar + N	23
4.1 Algemene analyse	23
4.1.1 Telbaarheid en kale nomina buiten PN-constructie	23
4.1.2 Werkwoorden en bepalingen	25
4.1.3 Betekenis, functie en PP-constructie	29
4.1.4 Variatie en taalexterne factoren	32
4.2 Specifiekere constructies met naar + N	35
4.3 Constructienetwerk	37
5. Discussie	42
5.1 PN-constructie	42
5.2 Constructiegrammatica	44
6. Conclusie	46
Bibliografie	48
Bijlage 1 Defectieve nomina in naar + N in het CGN	51
Bijlage 2 Werkwoorden bij naar + N	54

Voorwoord

Een onderzoek naar de PN-constructie is misschien niet heel voor de hand liggend. Welke preposities en nomina samen zonder determinator kunnen voorkomen lijkt op het eerste gezicht een kwestie van vaste combinaties. Toch stuitte ik tijdens mijn onderzoek op een hoop interessante bevindingen, die natuurlijk allemaal te lezen zijn in deze scriptie. Het schrijfproces was niet altijd even makkelijk. Wellicht had dit soms te maken met het feit dat ik in dezelfde periode een boek heb geschreven en uitgebracht (samen met Vivien Waszink). Zeker eind mei was een hectische periode. Daarnaast heb ik in dit hele proces flink wat momenten van onzekerheid en frustratie ervaren, maar over het algemeen heb ik mijn onderzoek met plezier uitgevoerd en vooral deze masterscriptie met veel plezier geschreven. Ik heb dingen geleerd en ontdekt, waarvan ik op voorhand niet had kunnen denken dat ik die zou leren/ontdekken. En ik ben trots op het eindresultaat. Dit resultaat was er niet geweest zonder de lieve mensen om mij heen die voor emotionele support hebben gezorgd. Maar bovenal was het er niet geweest zonder de goede feedback van, en fijne gesprekken met, Ronny Boogaart. Mijn dank is groot!

Milou Andree
Den Haag, 17 juni 2024

Samenvatting

De PN-constructie bestaat uit een prepositie en een kaal nomen. Deze constructie is al vrij uitgebreid onderzocht, maar de eerdere (generatief georiënteerde) analyses bevatten enkele lacunes. In deze masterscriptie wil ik door middel van een case study een nieuw perspectief te geven op de PN-constructie. Deze case study betreft een constructionele analyse van de constructie *naar* + N op basis van corpusonderzoek. Het corpus dat ik hiervoor gebruik is het Corpus Gesproken Nederlands (CGN). De case study van *naar* + N laat zien dat deze constructie voorkomt met telbare en niet-telbare nomina, maar dat deze nomina binnen de constructie meestal als niet-telbaar geïnterpreteerd kunnen worden. *Naar* + N kan functioneren als zinsbepaling, voorzetselvoorwerp, bijwoordelijke bepaling en NP-complement. Het type bepaling heeft invloed op de mogelijke vorm en betekenis van de constructie. Veel nomina binnen de PN-constructie met de prepositie *naar* krijgen een generieke lezing. Bij frequente combinaties zijn soms ook familiariteits- en activiteitslezingen mogelijk. Daarnaast zijn er specifiekere constructies mogelijk met *naar* + N, die soms corresponderen met een specifiekere betekenis. Een constructienetwerk van *naar* + N laat de erfelijkheidsrelaties zien tussen de verschillende abstractere en specifiekere constructies. Er is sprake van polysemie, één vorm met meerdere lezingen, en homonymie, meerdere vormen met dezelfde betekenis/functie. Daarnaast is er variatie gevonden in het gebruik van *naar* + N. Deze variatie betreft het verschil tussen formeel en informeel taalgebruik, maar ook verschillen tussen het Belgisch-Nederlands en het Nederlands-Nederlands. Een constructionele analyse van de PN-constructie is een goede toevoeging aan de eerdere meer generatief georiënteerde analyses. Omdat in deze masterscriptie slechts de PN-constructie met één prepositie is bestudeerd, nodigt dit uit tot verder onderzoek.

1. Inleiding

‘Wat is juist: *naar werk* of *naar het werk*?’ Deze vraag beantwoordt Onze Taal (2024) in een van de taaladviezen van het Taaloket. Wat betreft Onze Taal ‘lijkt alleen *naar het werk* of *naar mijn werk*, *naar je werk*, *naar haar werk*, enz. algemeen geaccepteerd’. Maar is dat wel altijd het geval? Er lijkt namelijk wel degelijk een verschil te zijn tussen *naar werk* in (1a) en in (1b).

- (1) a. Ik ga *naar werk*.
- b. Ik ben op zoek *naar werk*.

De zin in (1a) bevat het *naar werk* waar Onze Taal naar verwijst. Zinnen als deze komen weliswaar steeds vaker voor, maar zijn dus nog niet algemeen geaccepteerd. Wat Onze Taal niet vermeldt is dat *naar werk* al veel langer gebruikt wordt in de context van de zin in (1b). Hoewel de vorm *naar werk* hetzelfde is, heeft *naar* in deze zin niet de directionele betekenis die het heeft in (1a); het is een vaste prepositie bij *op zoek zijn*. Onze Taal (2024) noemt het gebruik van combinaties als *naar school* en *naar huis* ‘idiomatisch’; het zijn vaste combinaties, versteende uitdrukkingen. Dit zou betekenen dat *naar werk*, zoals in (1a), op weg is om eveneens zo een vaste combinatie te worden. Onze Taal stelt dat deze combinaties een speciale betekenis krijgen, omdat het niet gaat om een concreet exemplaar van het nomen, maar juist om het nomen in het algemeen. Gek genoeg lijkt deze uitleg wel op te gaan voor (1b), maar niet voor (1a), omdat in die uiting *werk* juist lijkt te staan voor specifiek het werk van ‘ik’ en niet voor *werk* in het algemeen.

Naar werk is dus een voorbeeld van een PN-constructie, een combinatie van een prepositie (P) en een kaal nomen (N). De Algemene Nederlandse Spraakkunst (ANS) behandelt meerdere typen PN-constructies. Haeseryn, Romijn, Geerts, De Rooij & Van der Toorn (1997a) geven een overzicht van de gevallen waarin die combinaties van een prepositie en een kaal nomen mogelijk zijn. Zo worden voorbeelden als *per trein* en *volgens plan* genoemd, waarbij weglating van een determinator verplicht is, maar ook de zogenoemde ‘plaatsaanduidende verbindingen’, met preposities als *aan*, *in*, *op* en *naar*. *Naar werk* wordt als plaatsaanduidende verbinding niet genoemd, waarschijnlijk omdat het een relatief recente combinatie is. *Naar school* en *naar kantoor* staan wel in de lijst met voorbeelden. Voor de plaatsaanduidende verbindingen specifiek geldt dat ze zowel kunnen voorkomen als PN-constructie, als PP-constructie, dus met een determinator. Haeseryn et al. (1997a) stellen dat deze twee vormen in dezelfde situatie naast elkaar kunnen worden gebruikt en geven daarbij de voorbeelden: *in bad/in het bad*, *op tafel/op de tafel* en *op tv/op de tv*. Maar er kan ook juist sprake zijn van een betekenisverschil, zoals bij de uitingen in (2).

- (2) a. Ze is *naar kantoor*.
- b. Ze is *naar het kantoor*.

Haeseryn et al. (1997a) leggen het verschil in betekenis als volgt uit. Voor (2a) geldt dat er sprake is van ‘iemand die van beroep kantoorbediende is en naar haar werk is gegaan’. Bij (2b) is de betekenis: ‘iemand die bijv. in een magazijn werkt, maar zich tijdelijk naar een

bepaald kantoor begeven heeft'. Het is niet duidelijk bij welke combinaties er precies een betekenisverschil is tussen de PN-constructie en de PP-constructie, wat dat betekenisverschil dan inhoudt en of meerdere constructies eenzelfde betekenisverschil hebben.

Kwesties als de vormelijke mogelijkheden van de PN-constructie en de betekenisverschillen met de PP-constructie komen (deels) aan bod in de wetenschappelijke literatuur over de PN-constructie. Er is al veel onderzoek gedaan naar PN-constructies, die ook wel KN-constituenten, *bare location constructions*, PP-D's, of een *bare PP's* worden genoemd. De exacte definities van deze termen kunnen nog wel wat verschillen, maar de constructie betreft in ieder geval altijd een prepositie en een kaal enkelvoudig nomen. Verschillende onderzoeken hebben een crosslinguïstische insteek, zoals Himmelman (1998), Grøn, Le Bruyn, De Swart & Zwarts (2010) en Van der Klis (2010). Andere onderzoeken betreffen een analyse van PN-constructies binnen één taal. Baldwin, Beavers, Van der Beek, Flickinger & Sag (2006) zich richten op het Engels. Het onderzoek van Kiss (2019) is gericht op het Duits, en het onderzoek van Van der Beek (2005) bevat een van de weinige uitgebreide analyses van PN-constructies in het Nederlands. De analyses van de meeste van deze onderzoek zijn syntactisch en/of semantisch van aard. Vaak zijn ze gebaseerd op meerdere preposities en resulteren ze in een bepaalde indeling van de verschillende typen van de constructie. Een aantal van de analyses zijn gebaseerd op corpusonderzoek.

Het is duidelijk dat er binnen de wetenschappelijke literatuur al uitgebreid aandacht is geweest voor de PN-constructie. Toch is deze constructie opnieuw het bestuderen waard. Eerder onderzoek naar de PN-constructie is veelal generatief van aard. De constructie is dus vanuit een vrij eenzijdige invalshoek onderzocht. Daarnaast is het corpusonderzoek dat onderdeel is van een aantal onderzoeken soms gebaseerd op verouderde corpora. Zowel Grøn et al. (2010) als Van der Klis (2010) maken gebruik van het Eindhovencorpus (Van Grootheest, 1989) dat dateert uit 1960-1973. Ook is er binnen de analyses weinig oog voor variatie, zowel regionaal als diachroon. Daarbovenop komt dat er volgens Doreleijers, Van Koppen & Nortier (2019, p. 298) nog geen volledige lijst beschikbaar is van alle nomina die kunnen voorkomen binnen de PN-constructie. Een nieuwe invalshoek kan wellicht de mogelijkheid bieden om licht te schijnen op de lacunes in eerder (generatief) onderzoek, maar ook op de vragen die zijn opgeroepen over vorm en betekenis naar aanleiding van de uitleg van Onze Taal en de ANS. De constructiegrammatica is een goede kandidaat voor deze nieuwe invalshoek. De PN-constructie in het Nederlands is nog niet eerder onderzocht aan de hand van inzichten uit de constructiegrammatica. Goldberg (2013) heeft de constructie in het Engels kort behandeld, maar deze analyse zou zeker nog aangevuld kunnen worden. Daarnaast is het nog maar de vraag of de beknopte analyse van Goldberg ook geldt voor het Nederlands. Deze constatering leiden naar de hoofdvraag van deze masterscriptie:

Hoe kan de PN-constructie in het Nederlands geanalyseerd worden met behulp van inzichten uit de constructiegrammatica?

Om deze hoofdvraag te beantwoorden maak ik gebruik van drie deelvragen:

1. Wat zijn de vormelijke en semantische eigenschappen van de PN-constructie?

2. Hoe ziet een constructienetwerk van de PN-constructie eruit?
3. In hoeverre zijn de inzichten uit de constructiegrammatica toereikend voor een analyse van de PN-constructie? Wat leveren de resultaten van deze analyse op ten opzichte van de resultaten van meer generatieve analyses?

Omdat het onmogelijk is om binnen het kader van een masterscriptie alle verschillende PN-constructies in kaart te brengen, maar ik gebruik van een case study die bestaat uit een analyse van alle mogelijke PN-combinaties met de prepositie *naar*. Deze analyse zal gebaseerd zijn op corpusonderzoek. Het Corpus Gesproken Nederlands (CGN) is het corpus dat ik hiervoor zal gebruiken. Door gebruik te maken van een case study van slechts één prepositie is het mogelijk om een uitgebreidere analyse te geven van de vorm en betekenis de PN-constructie met *naar*. Daarnaast kan de constructie *naar* + N in een breder perspectief bestudeerd worden, met oog voor variatie. Op deze manier kan dit onderzoek een nieuwe blik werpen op de PN-constructie en kan tegelijkertijd worden getest in hoeverre de inzichten uit de constructiegrammatica bruikbaar zijn voor een analyse van deze constructie.

In hoofdstuk 2 zal ik eerst ingaan op de belangrijkste uitgangspunten van de constructiegrammatica, de invalshoek van dit onderzoek, en zet ik uiteen wat in eerder onderzoek wordt gesteld over de PN-constructie. De methode van dit onderzoek, de vragen voor de analyse en de keuze voor de prepositie *naar* als case study worden toegelicht in hoofdstuk 3. Hoofdstuk 4 behelst de case study van *naar* + N, met daarin een analyse van de resultaten uit het corpusonderzoek, die uiteindelijk leidt tot een constructienetwerk. In de discussie in hoofdstuk 5 reflecteer ik op de case study door uiteen te zetten wat de resultaten kunnen betekenen voor andere PN-constructies en in hoeverre de constructiegrammatica toereikend was voor een analyse van *naar* + N. Ik sluit deze masterscriptie af met de conclusie in hoofdstuk 6.

2. P + N: het vertrekpunt

In dit hoofdstuk zal ik eerst de belangrijkste uitgangspunten van de constructiegrammatica uiteenzetten. Deze uitgangspunten vormen de invalshoek van dit onderzoek. Vervolgens gebruik ik de resultaten uit eerder onderzoek naar de PN-constructie om een beeld te schetsen van de syntactische en semantische analyses die al gedaan zijn, maar ook om de onderbelichte kanten van deze constructie aan te tonen. Ondanks dat de case study binnen dit onderzoek slechts gefocust zal zijn *naar* + N, zal ik in dit hoofdstuk de analyses van de PN-constructie met verschillende preposities meenemen. Ik sluit dit hoofdstuk af met een eerste conclusie op basis van deze bevindingen.

2.1 Constructiegrammatica en de PN-constructie

Hoewel er binnen de constructiegrammatica verschillende stromingen bestaan, zoals beschreven door onder andere Croft & Cruse (2004, p. 257) en Boogaart, Coleman & Rutten (2014, p. 3), zijn er een aantal basisprincipes die voor de meeste constructionele benaderingen gelden. Deze principes onderscheiden tevens de constructionele benaderingen van de benaderingen vanuit de generatieve grammatica. Goldberg (2013, p. 15-16) geeft een opsomming van vijf basisprincipes, waarvan er voor dit onderzoek slechts vier van belang zijn. Het vierde principe dat Goldberg noemt heeft namelijk betrekking op crosslinguïstische variatie en deze vorm van variatie zal in dit onderzoek niet aan bod komen.

Allereerst is er het uitgangspunt dat grammaticale eenheden, zogenoemde ‘constructies’, paren zijn van vorm en betekenis, en dat deze eenheden ten grondslag liggen aan taal (Lakoff, 1987; Goldberg, 1995). Die grammaticale eenheden kunnen zinspatronen betreffen, maar ook morfemen, woorden en idiomen (Goldberg, 2003, p. 219). De vorm van een constructie beslaat de syntactische, morfologische en fonologische eigenschappen. De betekenis betreft de semantische, pragmatische en discourse-functionele eigenschappen. Omdat grammaticale eenheden geconventionaliseerde paren van vorm en betekenis zijn (zie Langacker, 1983, p. 60), worden die relaties tussen vorm en betekenis ook wel ‘symbolic links’ genoemd (Croft & Cruse, 2004, p. 260). Vorm en betekenis zijn dus beide essentieel voor een constructie en daarom is het van belang om deze als collectief te analyseren. Het idee van constructies gaat in tegen het bekende *dictionary-and-grammar model* (Taylor, 2012, p. 8) dat stelt dat kennis over taal bestaat uit een lexicon en grammaticale regels. In de constructiegrammatica betreft die kennis dus de vormen en functies van constructies. Daarbij zijn voor een constructionele benadering ook minder frequente constructies en constructies die onregelmatigheden vertonen van belang, niet alleen de constructies die behoren tot de kern van de grammatica (Goldberg, 1995, p. 6). Constructies die afwijken van algemene patronen, of grammaticale regels, worden dus niet zomaar als uitzonderingen weggezet. Kay & Fillmore (1999, p. 1) stellen: ‘the construction grammarian does not have the luxury of setting aside any specific piece of problematical data as irrelevant to grammatical theory’. Dit betekent natuurlijk niet dat meer generatieve stromingen geen enkele aandacht besteden aan afwijkende constructies. Goldberg (2013, p. 17) noemt weliswaar de PN-constructie als voorbeeld van zo een onregelmatigheid binnen de grammatica, maar deze constructie is wel degelijk onderzocht vanuit niet-constructionele benaderingen (zie 2.2).

Ten tweede vormen constructies een gestructureerd netwerk, een constructienetwerk of ‘construct-i-con’ (Goldberg, 2003, p. 219).¹ In dit netwerk zijn constructies aan elkaar gelinkt door middel van erfelijkheidsrelaties (Goldberg, 1995, p. 67). Er is dus sprake van ouder-kindrelaties. Dit betekent dat specifiekere constructies, die lager in het constructicon staan, bepaalde eigenschappen erven van algemenere patronen, de moederconstructies. Als deze algemenere patronen echter in strijd zijn met de specificatie van de concrete constructie zelf, worden die eigenschappen niet doorgegeven aan de dochterconstructie (Verhagen, 2005, p. 202-203). Er kunnen dus bepaalde restricties gelden voor de vorm en betekenis van een constructie. Verhagen (2005, p. 203) geeft hiervan als voorbeeld de *schat-van-een-kind*-constructie, waarbij verschillende determinatoren op de eerste plek kunnen staan, maar *de* en *het* zijn uitgesloten, vanwege ‘het subjectieve, emotionele karakter van de betekenis van het geheel’. Zo is *die kast van een woning* een voorbeeld van de constructie, maar *de kast van een woning* is uitgesloten. De geërfde eigenschappen kunnen zowel deel uitmaken van de vorm als de betekenis van een constructie (Hilpert, 2014, p. 59). Van de Velde (2013, p. 147) stelt een constructienetwerk voor met daarin ook de horizontale relaties tussen constructies, waarbij de vorm-functierelatie van een constructie deels gemotiveerd wordt door aangrenzende constructies. Een belangrijke term hierbij is ‘degeneracy’. Deze term houdt in dat elementen met verschillende structuren wel dezelfde functie kunnen vervullen (Van de Velde, 2013, p. 147). Dit zou betekenen dat constructies die vormelijk van elkaar verschillen, wel eenzelfde betekenis of functie kunnen hebben. Deze constructies staan naast elkaar in het constructicon. Volgens de constructiegrammatica behoort zo een constructienetwerk dus ook tot de kennis die een taalgebruiker heeft over taal.

Het derde basisprincipe houdt in dat de semantiek van een constructie een direct verband heeft met de ‘surface form’. Er is geen sprake van afgeleide vormen binnen de grammatica (Goldberg, 2002). In het verlengde hiervan ligt de ‘surface generalization hypothesis’, zoals omschreven door Goldberg (2002, p. 329):

There are typically broader syntactic and semantic generalizations associated with a surface argument structure form than exist between the same surface form and a distinct form that it is hypothesized to be syntactically or semantically derived from.

Dit betekent dat een constructie het beste geanalyseerd kan worden op basis van bredere syntactische en semantische generalisaties. De vorm en betekenis van een constructie zijn dus direct te linken aan die van de moederconstructie. Een constructionele analyse is zodoende gericht op de vorm van een constructie aan de oppervlakte en niet op een onderliggende en onzichtbare structuur. De vorm van een constructie is eveneens belangrijk, omdat die kan zorgen voor *coercion* (o.a. Croft, 1991 & Goldberg, 1995). Dit betekent dat de vorm van een constructie een bepaalde betekenis kan afdwingen bij een woord, die afwijkt van de betekenis van het woord buiten die constructie. Zo krijgt een niet-telbaar nomen als *bier* in een uiting als *drie bier*, *alsjeblijft* de lezing van een telbaar nomen. Voor een constructionele analyse is het daarom van belang om met een bredere blik naar een constructie te kijken en dus ook naar de moeder-, dochter- of zusterconstructies waaraan die constructie verwant is.

¹ De term *constructicon* werd voor het eerst gebruikt door Jurafsky (1992).

Het laatste basisprincipe, een *usage-based model*, wordt niet door iedere constructionele benadering gehanteerd (Goldberg, 2013, p. 16). Dit principe is echter wel van belang voor dit onderzoek, omdat het onder andere is gekoppeld aan taalvariatie en -verandering. De term *usage-based model* werd voor het eerst gebruikt door Langacker (1988). Langacker (1988, p. 127) zet zich af tegen de drie basisprincipes van de generatieve grammatica: een korte beschrijving van de grammatica is de beste beschrijving, de grammatica van een taal bestaat voornamelijk uit regels die zorgen voor welgevormde uitingen en iedere uiting die buiten die regels valt, past niet binnen de grammatica. Het *usage-based model* houdt in dat de mentale representatie van grammaticale eenheden, eenheden van vorm en betekenis, wordt bepaald door hoe vaak bepaalde grammaticale vormen en structuren in een taal voorkomen, en door de betekenis van de woorden en constructies die worden gebruikt (Croft & Cruse, 2004, p. 292). Of in de woorden van Verhagen (2005, p. 213): ‘eenheden van vormen en betekenissen ontstaan op grond van het algemene cognitieve vermogen tot categorisatie’. Frequente of opvallende gebruiksgevallen van taal en meer perifere gevallen vormen zo samen een netwerk van meer algemene categorieën en ongewonere (sub)categorieën. Een netwerk dat sterk doet denken aan een constructienetwerk. Termen als *entrenchment* (Langacker, 1987) zijn ook terug te vinden in beschrijvingen van een constructienetwerk van Goldberg (2013, p. 21). De frequentie van een constructie heeft invloed op de mate van *entrenchment* van een constructie en hoe meer een constructie *entrenched* is, hoe meer die constructie als een eenheid kan worden beschouwd (Langacker, 1987, p. 59). Idiomatiche uitdrukkingen en vaste verbindingen hebben bijvoorbeeld een hoge mate van *entrenchment*.

Het idee dat een constructie slechts bestaat uit één vorm en één betekenis valt nog wel te nuanceren. Er kan sprake zijn van homonymie, verschillende vormen met eenzelfde functie/betekenis, maar er zijn ook constructies met verschillende *senses*, of lezingen, die metaforisch en metonymisch met elkaar verbonden zijn. Die verbindingen worden ook wel *polysemy links* (Goldberg, 1995, p. 75). Een constructie kan dus polysemisch zijn; één vorm met verschillende betekenissen/lezingen. Daarnaast speelt taalvariatie een rol in de vormen en betekenissen die een constructie kan hebben, ook bij de PN-constructie. Taalvariatie is gebaseerd op taalinterne en taalexterne factoren (Labov, 1969). Doreleijers et al. (2019) laten zien hoe in *Moroccan Flavored Dutch* (MFD) er meer combinaties van preposities en nomina in een PN-constructie mogelijk zijn, dan in het Standaardnederlands. Een van de voorbeelden hiervan uit het Goudacorpus (Mourigh, 2014-2017) is de uiting *of je gaat naar bibliotheek* (Doreleijers et al., 2019, p. 294).

Een analyse van de PN-constructie vanuit de constructiegrammatica is niet helemaal nieuw. Zoals eerder benoemd, heeft Goldberg (2013, p. 18) al een beknopte analyse gegeven van de constructie. Goldberg behandelt echter enkel een variant van de PN-constructie in het Engels, namelijk die met een locatieve prepositie in combinatie met een nomen dat een locatie uitdrukt. Voorbeelden hiervan zijn: *to/at work* en *in/to prison*. Goldberg stelt dat de constructie afwijkt, omdat normaliter de combinatie van een prepositie met een telbaar nomen een determinator vereist en omdat er geen modificatie mogelijk is – in tegenstelling tot de reguliere PP-constructie. De constructie dwingt een speciale interpretatie af, namelijk een ‘stereotypische activiteit die wordt geassocieerd met N’ (Goldberg, 2013, p. 21). In een

voorbeeld van een constructienetwerk labelt Goldberg (2013, p. 21) de PN-constructie als dochterconstructie van de PP-constructie. Goldberg stelt dat de PN-constructie haar woordvolgorde erft van de meer algemene PP-constructie en specifiek is door het gebrek aan een determinator, een volledige NP. Daarnaast heeft de algemenere PP-constructie een hogere mate van *entrenchment* dan de PN-constructie. Hoewel deze analyse van de PN-constructie wel toepasbaar is op Nederlandse voorbeelden als *op kantoor* of *op school*, zijn er ook vormen van de constructie die een andere analyse vereisen. De vraag is of er bijvoorbeeld ook sprake is van die stereotypische activiteit in *op tafel*, maar ook PN-constructies als *met hoed* of *zonder jas* passen niet in de analyse van Goldberg. En dan zijn er nog constructies als *per trein* of *in principe*, die niet kunnen voorkomen mét een determinator en die eveneens een andere semantische analyse lijken te vereisen dan de analyse van Goldberg (2013). Al deze vragen zijn ook te stellen bij de PN-constructie met *naar*. Onder andere *naar keuze*, *naar verhouding* en *naar muziek* hebben niet zo veel te maken met die stereotypische activiteit. Om tot een nieuwe analyse te komen zal ik eerst de syntactische en semantische analyses uit eerder onderzoek uiteenzetten en vervolgens behandel ik de verschillende typen van de constructie die in eerder onderzoek aan bod komen.

2.2 Eerder onderzoek naar de PN-constructie

De PN-constructie omvat geen homogene groep (Baldwin et al., 2006). Dit betekent dat er verschillende typen van deze constructie te onderscheiden zijn. Welk onderscheid er wordt gemaakt is afhankelijk van het soort onderzoek. Er is bijvoorbeeld door Van der Beek (2005) onderzoek gedaan naar de PN-constructie op basis van syntactische analyses, wat een verscheidenheid aan typen heeft opgeleverd op basis van syntactische eigenschappen. Voor ieder type gelden er bepaalde restricties. Dit is eveneens het geval bij de semantische analyses van de constructie. Onder andere Stvan (1998) en De Swart en Zwarts (2009) geven zo een semantische analyse. Voor een constructionele analyse van de PN-constructie zijn zowel vorm als betekenis van belang. Hoewel de meeste onderzoeken zich op een van de twee focussen, behandelen onder andere Baldwin et al. (2006), Grøn et al. (2010) en Van der Klis (2010) beide. Ik zal eerst de eerdere syntactische en semantische analyses van de PN-constructie uiteenzetten en deze koppelen aan de constructionele benadering. Daarna behandel ik de verschillende typen van de constructie die in eerder onderzoek genoemd worden. Hiermee leg ik de lacunes van eerdere analyses bloot en bepaal ik hoe een constructionele benadering mogelijk kan bijdragen aan de analyse van een PN-constructie.

2.2.1 Syntactische analyses PN-constructie

Baldwin et al. (2006) maken onderscheid tussen verschillende PP-D's (*Prepositional Phrases* zonder *Determiner*) op basis van vier analytische dimensies: syntactische en semantische gemarkeerdheid, productiviteit en modificeerbaarheid. Van der Beek (2005, p. 110) baseert zich deels op het onderzoek van Baldwin et al. (2006), maar voegt een extra dimensie toe, namelijk de eventuele afhankelijkheid van een verbaal of nominaal hoofd. In deze deelparagraaf behandel ik de syntactische gemarkeerdheid, productiviteit en modificeerbaarheid van de PN-constructie en of de gehele constructie afhankelijk is van een verbaal of nominaal hoofd. Baldwin et al. (2006, p. 3) stellen dat de structuur van een PP-D

syntactisch gemarkeerd is wanneer die een telbaar nomen bevat (bijvoorbeeld *naar huis* of *op tafel*), omdat er bij een telbaar nomen zonder determinator geen sprake is van een ‘saturated’ NP. Bij syntactisch ongemarkeerde PP-D’s kan het nomen ook buiten de PP-D zonder determinator voorkomen, bijvoorbeeld omdat het een niet-telbaar nomen of een telbaar nomen in meervoudsvorm betreft (Baldwin et al. 2006, p. 4). Wanneer het nomen wél telbaar is, maar toch buiten de PP-D zonder determinator voorkomt, dan wordt dit een defectieve NP genoemd. De PP-D wordt dan geanalyseerd als een combinatie van een prepositie en een NP complement, waarbij dat NP complement op zichzelf al een syntactisch gemarkeerde structuur is. Omdat deze defectieve NP’s zonder determinator als subject en object NP kunnen voorkomen, zouden deze ook object van een prepositie kunnen zijn (Baldwin et al., 2006, p. 13). De vraag is of deze analyse wel opgaat voor het Nederlands. Het Engels kent verschillende defectieve NP’s, bijvoorbeeld instituties als *school*, *church* en *town*. Grøn et al. (2010, p. 13) stellen: ‘there is little reason to assume there are defective nouns in Dutch and French’. Baldwin et al. (2006, p. 9) noemen *school* en *kantoor* als voorbeelden van institutionele nomina in het Nederlands. Maar alleen *school* kan buiten de PN-constructie voorkomen als kaal nomen. Vergelijk (3) met (4).

- (3) a. Ik ga naar kantoor.
- b. *Kantoor is een ongezellige plek.
- (4) a. Ik ga naar school.
- b. School is een ongezellig plek.

Van der Beek (2005, p. 114) noemt naast *school* ook nog namen voor delicten als *moord* en *doodslag*. In paragraaf 2.2.2 zal ik verder uitweiden over het verschil in semantiek tussen deze voorbeelden en de instituties. Op basis van de genoemde onderzoeken lijkt het er dus op dat de defectieve NP in het Nederlands zeer zeldzaam is. De case study van dit onderzoek zal echter laten zien dat defectieve NP’s in het Nederlands veel vaker voorkomen dan is beweerd.

Er zijn bovendien verschillende visies wat betreft het vaststellen van de telbaarheid van nomina. Borer (2005) stelt dat nomina als telbaar worden geïnterpreteerd wanneer ze zich in de syntactische context van een *Quantity Phrase* bevinden. Wanneer deze nomina zich bevinden in een context zonder *Quantity Phrase* krijgen ze de interpretatie van een niet-telbaar nomen (of *mass noun*). Deze analyse zou betekenen dat er geen sprake is van syntactische gemarkeerdheid, zoals Baldwin et al. (2006) die beschrijven, omdat het telbare nomen een interpretatie krijgt van een niet-telbaar nomen en dus is het gebrek aan een determinator niet gemarkeerd. Vanuit een constructionele benadering zou gezegd kunnen worden dat het telbare nomen zonder determinator door *coercion* de lezing krijgt van een niet-telbaar nomen binnen de PN-constructie. Een vergelijkbare analyse met die van Borer (2005). Goldberg (2013, p. 17-18) spreekt deze analyse in haar benadering van de PN-constructie echter tegen door expliciet te stellen dat de constructie een kaal telbaar nomen bevat, dat normaliter een determinator vereist.

De analyses van de productiviteit van de PN-constructie laten zien dat deze constructie in meer of mindere mate productief kan zijn. Baldwin et al. (2006, p. 4) stellen dat aan de minst productieve kant van dit spectrum *multiword expressions* (MWEs) als *ad hominem*

liggen. Deze historische PN-combinaties komen vaak uit het Latijn. Het zijn vaste uitdrukkingen die niet alleen niet productief zijn, maar ook niet modificeerbaar. Ook Nederlandse uitdrukkingen zoals *op termijn* vallen aan deze kant van het spectrum. Aan de andere kant zijn er PP-D's die volledig productief zijn. Voorzetsels als *per* en *zonder* kunnen bijvoorbeeld met ieder telbaar nomen gecombineerd worden zonder determinator (Haeseryn et al., 1997a). Maar er zijn ook nomina die slechts enkele preposities toelaten om een PN-constructie te vormen. Vergelijk (5a) en (5b) (Van den Beek, 2005, p. 114).

- (5) a. *op/*in/*na termijn*
 b. *in/op/naar/*onder/*naast bed*

Baldwin et al. (2006, p. 4) benadrukken de beperkte productiviteit van de Engelse prepositie *in* aan de hand van de voorbeelden *in church* en *in school* tegenover **in library*. Zij verklaren dit verschil in grammaticaliteit door het feit dat nomina als *school* en *church* ook buiten de PP zonder determinator kunnen voorkomen (*school is over*): het zijn defectieve NP's. Voor *library* geldt dit niet (**library is over*). Deze analyse levert voor het Nederlands echter een probleem op. *Op school* en *op straat* zijn beide grammaticaal, maar zoals eerder gesteld, kan alleen *school* in het Nederlands buiten de PP zonder determinator voorkomen. Het Nederlands vereist dus een andere benadering. De productiviteit van de PN-constructie is relevant voor een constructionele benadering, want die bepaalt de plek van het type constructie binnen het constructienetwerk. De meest productieve typen staan hoger in het netwerk, omdat die een meer abstracte vorm hebben, waarbij er van alles op de plek van de P of N kan staan. De minst productieve typen, zoals vaste uitdrukkingen als *op termijn* staan onderin het netwerk.

De modificeerbaarheid van PP-D's is – net als de productiviteit – te vatten in een spectrum, waarbij de meeste PP-D's ergens in het midden vallen, maar ook uitersten zijn mogelijk (Baldwin et al., 2006, p. 5). Aan de ene kant zijn er typen van de PN-constructie die geen enkele modificatie toelaten. Dit kunnen vaste uitdrukkingen zijn, zoals *in principe*, maar ook PN-constructies waarbij meerdere preposities mogelijk zijn. Goldberg (2013, p. 18) stelt dat *to bed* niet modificeerbaar is en dat dit een typische eigenschap is voor een PN-constructie. Hoewel dit voor sommige voorbeelden in het Nederlands geldt (*naar/in/op *warm bed* is uitgesloten), is dit lang niet altijd het geval. Aan de andere kant van het spectrum bestaan er namelijk vaste uitdrukkingen waarbij juist verplichte modificatie geldt, zoals *op Nederlandse bodem* (Baldwin et al., 2006, p. 5). Het lijkt er dus wel op dat de productievare typen van de PN-constructie geen modificatie toelaten. Tussen verplichte modificatie en geen modificatie zijn er ook nog PP-D's die enkel idiosyncratische modificatie toelaten. Specifiek voor Nederlandse PP-D's geldt dat dit type vooral morfologische modificatie toelaat, zoals in *op zeilkamp/schoolkamp/*gezellig kamp* (Baldwin et al., 2006, p. 7). Maar ook *op vegetarische/politieke/water-/...basis* is mogelijk (Van der Beek, 2005, p. 115). Deze analyse betekent dat de vorming van een PN-constructie niet alleen afhankelijk is van de prepositie of het nomen. Sommige PN-constructies zijn namelijk alleen mogelijk met een adjectief. Dit zijn wel specifieke, weinig tot niet-productieve vormen van de constructie die onderaan in het constructienetwerk zullen staan.

Een andere factor die mogelijk een rol speelt in de mogelijkheid tot het vormen van een PN-constructie is het werkwoord. Van der Beek (2005, p. 120) stelt dat sommige PP-D's alleen mogelijk zijn wanneer ze afhankelijk zijn van een verbaal (of nominaal) hoofd. Volgens Van der Beek is er dus een onderscheid te maken tussen afhankelijke en onafhankelijke PP-D's. Bij dat laatste type bepaalt de prepositie of het nomen de determinatoromissie. In (6) staan voorbeelden van PP-D's die afhankelijk zijn van een verbaal hoofd (6a-c) en een nominaal hoofd (6d) (Van der Beek, 2005, p. 120).

- (6) a. Iemand *in toom* houden.
- b. *In première* gaan.
- c. *Van auto* veranderen.
- d. De functie *van voorzitter*.

De constructie in (6a) is een vaste uitdrukking, (6b) is compositioneel en in (6c) en (6d) is ieder enkelvoudig kaal nomen mogelijk. Het onderscheid tussen afhankelijke en onafhankelijke typen van de PN-constructie lijkt in andere analyses niet te worden gemaakt, maar zou wel degelijk van belang kunnen zijn voor een constructionele analyse. Deze PN-constructies vereisen namelijk een specifiek werkwoord, wat maakt dat deze op een andere plek in het constructienetwerk zouden staan dan de onafhankelijke varianten van de constructie, zoals *in principe*.

2.2.2 Semantische analyses PN-constructie

De meeste semantische analyses zijn toegespitst op specifieke preposities of nomina binnen de PN-constructie. Zoals is gebleken uit 2.2.1 heeft de constructie verschillende vormen, waarbij syntactische gemarkeerdheid, productiviteit, modificeerbaarheid en afhankelijkheid een rol spelen. Die verschillende vormen vereisen dan ook verschillende semantische analyses. Stvan (1998) geeft een uitgebreide analyse van de semantische categorieën van kale enkelvoudige telbare nomina in locatieve uitingen in het Engels, aan de hand van de preposities *in*, *on* en *at*. Stvan (1998) onderscheidt vier categorieën die op zichzelf weer verschillende lezingen toelaten: 'geografische en sociale ruimtes', 'media', 'tijdelijke interrupties' en 'ongebonden metaforen'. De Swart & Zwarts (2009, p. 181) sluiten enigszins aan op deze categorieën met de analyse van wat zij de *bare location construction* noemen. Zij onderscheiden: 'geografisch', 'sociaal', 'media', 'frames' en 'tijdsperiodes'. De ongebonden metaforen worden in hun analyse buiten beschouwing gelaten.

Nomina zoals *town* en *sea* vallen onder de geografische ruimtes en voorbeelden van sociale ruimtes zijn *church*, *school* of *bed*. PN-constructies met nomina van deze categorie kunnen specifieke lezingen krijgen die afwijken van de lezing van PP-constructies met deze nomina: *generiek*, *familiariteit* en *activiteit* (Stvan, 1998, p. 97). Wanneer een PN-constructie met een geografische of sociale ruimte *generiek* wordt gebruikt, gaat het niet om een specifieke plek, maar om de eigenschappen van zo een soort plek (Stvan, 2007, p. 320). Denk aan een zin als *op school kun je veel leren*. Het gaat dan niet om een specifieke school, maar om de school als instituut. De analyse van Goldberg (2013, p. 18) sluit aan op die generieke lezing. Goldberg stelt dat kale nomina ongemarkeerd zijn voor definietheid en specificiteit en

dat de nomina dus non-specifiek zijn. Een gevolg hiervan is dat er niet naar kan worden verwezen met anaforen, zoals te zien in (7).

- (7) a. *Ik zit op school, die erg groot is.
b. Ik loop naar de school, die erg groot is.

Met de lezing *familiariteit* wordt bedoeld dat de geografische/sociale ruimte niet zo maar een ruimte is, maar de ruimte van degene die zich daar bevindt (of daarnaartoe gaat) (Stvan, 2007, p. 321). Zo betekent *ik ga naar huis* ‘ik ga naar *mijn* huis’ en *hij gaat naar huis* ‘hij gaat naar *zijn* huis’. Een laatste mogelijke lezing is wanneer het nomen in de PN-constructie een activiteit weergeeft. Deze lezing wordt ook genoemd door Goldberg (2013, p. 18): de constructie geeft de activiteit weer die typisch wordt geassocieerd met het nomen.

De andere categorieën worden door Stvan (1998) los van deze lezingen genoemd. Dit betekent niet dat deze lezingen niet voor komen buiten de categorie ‘ruimtes’. Stvan (1998, p. 104) stelt ‘media’ bestaat uit *recording expressions (television, tape)* en *framing expressions (stage, view)*. Volgens Van der Klis (2010, p. 44) komen nomina binnen de categorie ‘opnamemedium’ in het Nederlands vooral voor met de prepositie *op*. Onder andere de PN-constructies *op televisie, op video of op papier* worden als voorbeelden genoemd, waarbij *op televisie* volgens Van der Klis (2010, p. 44) lijkt af te wijken van de rest, omdat het wel een medium is maar geen opnamemedium, hoewel Stvan het wel zo categoriseert. Van der Klis (2010, p. 44) stelt dat *televisie* eerder zou vallen onder een andere categorie die voorkomt met *op*, namelijk ‘locatie’; een categorie die overeenkomt met de ‘ruimtes’ van Stvan. Volgens Van der Klis krijgt *op televisie* dan ook de lezing van een activiteit, ‘televisie kijken’. De vraag is of deze lezing vergelijkbaar is met de activiteitslezing van *op school* of *op kantoor*. Van der Klis behandelt nog een categorie van nomina die voorkomen na *op*, namelijk ‘activiteit’. Deze komt enigszins overeen met de categorie ‘tijdelijke interrupties’ van (Stvan, 1998), die nomina bevat als *lunch* en *vacation*. Onder ‘activiteit’ vallen nomina als *weg, pad, bezoek, reis* en *vakantie*. Hoewel *op weg* en *op pad* wel een activiteit zijn, is de vraag of *weg* en *pad* dit buiten de constructie ook zijn. Onder de laatste categorie, ‘ongebonden metaforen’, vallen PN-constructies als *on edge, on track*. Deze PN-constructies zijn metaforen en dus is er geen sprake van een letterlijke betekenis van de prepositie en het nomen; wanneer iemand *on edge* is, is er geen sprake van een fysieke ‘rand’ waar iemand op staat (Stvan, 1998, p. 132). Deze categorie wordt niet behandeld in artikelen over de Nederlandse PN-constructie.

Lang niet alle nomina die binnen eerder genoemde semantische categorieën vallen, kunnen in een PN-constructie voorkomen. Dat blijkt wel uit het feit dat de voorbeelden die Stvan (1998) noemt in een Nederlandse vertaling niet altijd grammaticale uitingen opleveren. Tegelijkertijd zijn er verschillende nomina die PN-constructies kunnen vormen in het Nederlands, maar niet in het Engels, zoals die binnen de categorie ‘kledingstukken’ (Van der Beek, 2005, p. 118). De voorbeelden (8) en (9) laten dit zien:

- (8) a. Pat is in prison.
b. *Jan is in gevangenis.
(9) a. *Pat is going to the party in suit.

b. Jan gaat in pak naar het feest.

De Swart en Zwarts (2009, p. 281) benadrukken eveneens het verschil tussen Engels en Nederlands: ‘Dutch does not use *kerk* “church” in bare locations (*in *(de) kerk* “in church”), but it does use the word for “office” in this way (*op kantoor* “in the office”)’. Hoewel dit inderdaad opgaat voor het Standaardnederlands, geeft dit wel slechts een beperkt beeld van de mogelijkheden van de constructie in het Nederlands. De PN-constructie *naar kerk* wordt namelijk wel degelijk gebruikt in Noordoost-Nederland en in het Belgisch-Nederlands komt *op café* (‘naar het café’) voor (Haeseryn et al., 1997a). Van der Beek (2005, p. 118) stelt dat PP-D’s met de prepositie *in* beperkt zijn tot nomina die met kleding te maken hebben, maar *in bad/huis/bed* is eveneens mogelijk. Wellicht is er dus nog meer variatie dan eerder onderzoek laat zien.

Baldwin et al. (2006, p. 7-8) bekritisieren het feit dat de analyse van Stvan (1998) gebaseerd is op een relatief klein aantal locatieve preposities en stellen dat er meer systematiek te vinden is in de vorming van PP-D’s. Een grotere dataset en een analyse aan de hand van semantische dimensies kan helpen bij het vinden van die systematiek. De semantische gemarkeerdheid van PP-D’s is een van de semantische dimensies. Baldwin et al. (2006, p. 8) stellen dat alle PP-D’s op een manier semantisch gemarkeerd zijn. Dit betekent dat het nomen een betekenis krijgt die vaak afwijkt van de betekenis die het buiten de PP-D heeft. De gemarkeerdheid kan metaforisch, geïnstitutionaliseerd en generiek zijn. De semantiek van deze categorieën is ook al besproken door Stvan (1998). Baldwin et al. (2006, p. 11) behandelen echter niet alleen locatieve, maar ook idiosyncratische preposities, bijvoorbeeld binnen de categorie ‘middel/manier’. In het Engels komt de prepositie *by* (*by car, by train*) voor in deze categorie en het Nederlandse equivalent hiervan is *per* (*per trein, per auto, maar ook per post*). *Per* wijkt af van locatieve preposities, omdat deze enkel in een PN-constructie voorkomt. Voor deze categorie geldt, net als bij de sociale/geografische ruimtes, een (mogelijke) generieke lezing, of de lezing van een activiteit. Die generieke lezing maakt dat er ook bij dit type PN-constructie niet met een anafoor naar het nomen kan worden verwezen. Maar zo een generieke lezing kan ook van toepassing zijn op een PP-constructie (Carlson & Sussman, 2005, in Carlson, 2006, p. 42). Vergelijk (10a) met (10b).

- (10) a. Ik ga *per trein* naar mijn werk.
b. Ik ga *met de trein* naar mijn werk.

Hoewel de vormen *per trein* en *met de trein* duidelijk verschillend zijn, hebben beide constructies eenzelfde functie/betekenis. Er is hier dus sprake van een vorm van homonymie.

2.2.3 Typen PN-constructies

De resultaten van de analyses leiden bij een aantal van de eerdere onderzoeken tot een indeling in verschillende type PN-constructies. Zo een indeling kan nuttig zijn om inzicht te krijgen in de syntactische en semantische eigenschappen van PN-constructies die met elkaar samenhangen. Uit het crosslinguïstische onderzoek van Grøn et al. (2010, p. 17) vloeien drie typen voort die van toepassing zijn op het Nederlands: ‘N-based’, ‘P-based’ en ‘ \exists -based’. Bij

‘N-based’ typen bepaalt het nomen of er determinatoromissie kan plaatsvinden. Er is sprake van semantische verrijking ten opzichte van de PP-constructie, wat betekent dat een verschil in vorm correspondeert met een verschil in betekenis. Grøn et al. (2010, p. 15) benoemen de lezing van activiteit, maar ook familiariteit. Le Bruyn et al. (2012, p. 188) stellen dat enkel de prepositie veranderd kan worden in dit type PN-constructie, zoals bij *uit/naar/in bed*. Hoewel er altijd meerdere preposities mogelijk zijn, is de keuze van P niet helemaal vrij:

**achter/tegen bed*. Bij ‘P-based’ typen zorgt de prepositie voor de vorming van een PN-constructie. De ‘P-based’ typen zijn die met beperkte productiviteit en compositionele semantiek. Het nomen kan variëren, maar de prepositie staat vast. Volgens Grøn et al. (2010, p. 16) leidt het gebrek aan determinator in bijvoorbeeld *per trein*, een voorbeeld van een P-based type, tot neutraliteit van getal. Het kan dan om een of meerdere treinen gaan. Dit is vergelijkbaar met de generieke lezing die besproken is in 2.2.2. ‘ \exists -based’ typen hebben verschillende vormen met verschillende betekenissen. De semantiek van dit type houdt in dat de prepositie een begrip van ‘met’ of ‘zonder’ weergeeft. Er is geen sprake van semantische verrijking (Grøn et al., 2010, p. 16-17). Le Bruyn et al. (2012, p. 188) onderscheiden ook nog het type ‘PN-based bare PPs’. Dit type heeft een non-compositionele betekenis. Hieronder vallen combinaties als *buiten spel*, *in scène* en *van slag*. PN-constructies van dit type zijn idiomatisch; de prepositie en het nomen vormen een vaste combinatie die geen variatie toelaat en binnen de combinaties is er geen patroon te ontdekken.

In het schema van Van der Beek (2005, p. 122) staan nog twee typen die afwijken van de hiervoor omschreven typen, omdat deze gebaseerd zijn op de afhankelijkheid van een verbaal hoofd. Dit zijn de ‘PP-D phrasal verbs’ en de ‘PP-D verbal/nominal complements’. Bij het eerste type ligt de PN-combinatie vast, (6a) en (6b) zijn hier voorbeelden van, en bij het tweede type kunnen meerdere nomina op de plek van N staan. Dit type is te zien in (6c-d).

Een specifiek type PN-constructie definiëren kan ook helpen bij het afbakenen van onderzoek. Kiss (2019, p. 306) kiest ervoor om zich te focussen op een subklasse van de PN-constructie, namelijk de ‘bare PP’ (BPP). Deze BPP heeft vier verplichte eigenschappen en is niet direct te herleiden tot een van de hierboven genoemde typen. Kiss stelt dat deze eigenschappen crosslinguïstisch terug te vinden zijn in BPP’s zijn. Allereerst moet het nomen in de BPP telbaar zijn. Deze eigenschap wordt in eerder genoemde onderzoeken ook als essentieel voor een PN-constructie gezien, omdat niet-telbare nomina sowieso zonder determinator kunnen voorkomen en dus worden deze kale nomina binnen een PN-constructie niet gezien als gemarkeerd gebruik. De tweede eigenschap hangt hiermee samen, namelijk dat omissie van de determinator enkel mogelijk mag zijn binnen een PP en dat deze omissie niet mag leiden tot een semantische *shift*. Dit betekent dat PN-constructies met een defectieve NP, of een telbaar nomen in meervoudsvorm voor Kiss (2019) sowieso zijn uitgesloten. Als uitzondering noemt Kiss (2019, p. 308) wel vaste uitdrukkingen waarbij er sprake is van kale nomina, zoals in het Duits: *Bildnis ist Bildnis und Foto ist Foto*. Deze uitdrukking betekent niet letterlijk ‘beeltenis is beeltenis en foto is foto’, maar ‘beeltenissen en foto’s moeten van elkaar gescheiden blijven’. Een Nederlands voorbeeld hiervan zou zijn: *afspraak is afspraak*. Dit betekent niet letterlijk dat een afspraak een afspraak is, maar dat een afspraak iets is om je aan te houden. Een kaal nomen in zo een soort uitdrukking betekent dus niet dat een BPP met dit nomen is uitgesloten. In 2.2.1 benoemde ik al de kritiek die op dit soort analyses van wel

of niet telbare nomina is gegeven. Kiss (2019, p. 315) verwerpt deze kritiek door te stellen dat een dergelijke analyse van telbaarheid ervoor zou zorgen dat BPP's nooit zouden kunnen voorkomen. De tweede eigenschap van BPP's is namelijk dat er geen sprake mag zijn van een verandering in semantiek bij weglating van de determinator binnen de PP en dit is dus wel het geval wanneer een telbaar nomen de interpretatie krijgt van een niet-telbaar nomen in een PN-constructie. De derde eigenschap is dat determinatoromissie optioneel moet zijn. Dit betekent dat BPP's altijd PP's kunnen worden, maar niet alle PP's ook BPP's kunnen worden (Kiss, 2019, p. 309). PN-constructies die bijvoorbeeld vaste P + N combinaties zijn die niet als PP voorkomen vallen hier dus buiten, maar ook PN-constructies van het *P-based* type, zoals met de prepositie *per*. Als laatste vereiste moet het complement van de prepositie binnen een BPP een *phrase* zijn. BPP's moeten modificeerbaar zijn en er moeten postnominale extensies mogelijk zijn (Kiss, 2019, p. 310). Zoals gesteld in 2.2.1 is modificatie binnen een PN-constructie in het Nederlands in slechts beperkte gevallen mogelijk.

2.3 Een eerste conclusie

Eerder onderzoek naar PN-constructies laat zien dat de abstracte vorm van de constructie, namelijk een prepositie gevolgd door een nomen, niet direct correspondeert met één enkele vaste betekenis of lezing. Dit betekent dat de analyse van de PN-constructie van Goldberg (2013) te summier is. Daarnaast wordt in ieder onderzoek gesteld dat een PN-constructie bestaat uit een prepositie en een telbaar kaal enkelvoudig nomen. Dit roept ten eerste de vraag op wat een nomen precies telbaar maakt en of het nomen ook als telbaar geïnterpreteerd kan worden binnen de PN-constructie. Ten tweede is het de vraag wat het zou kunnen opleveren als alle kale nomina zouden worden meegenomen in een analyse van de constructie, dus ook niet-telbare en meervoudige nomina. Er is bovendien nog maar weinig oog geweest voor de rol van het werkwoord in het gebruik van de PN-constructie en de invloed van het werkwoord op de vorm én betekenis van de constructie. Dit zorgt eveneens voor een beperkte blik op de constructie. Een ander onderbelicht aspect is variatie. Er is veel crosslinguïstisch onderzoek gedaan naar de constructie, maar variatie binnen een taal wordt nergens aangekaart. Een vergelijking tussen de semantiek van een bepaald type PN-constructie en de PP-constructie wordt wel gemaakt, maar van meer specifieke overeenkomstige betekenissen zoals in *per trein* en *met de trein* zijn geen analyses te vinden.

Een constructionele analyse op basis van corpusonderzoek zou een helderder beeld kunnen geven van het gebruik van de PN-constructie, ook ten opzichte van de PP-constructie. Bij deze analyse ligt de nadruk niet op het onderscheid van 'regels' en 'idiomen', maar op meer of minder abstracte constructies binnen een constructienetwerk die met elkaar verbonden zijn door erfelijkheidsrelaties. Die erfelijkheidsrelaties hebben betrekking op zowel de vorm als de functie van de verschillende constructies. Ook de horizontale relaties tussen constructies, zoals de betekenisovereenkomst van *per trein* en *met de trein*, zijn het bestuderen waard. En als laatste is het belangrijk om te kijken naar de plek van variatie binnen een constructionele analyse van de PN-constructie. De specifieke methode van deze analyse, en de keuze voor de prepositie *naar* als case study, zullen in hoofdstuk 3 verder worden uitgelegd.

3. Methode

In dit hoofdstuk zal ik de keuze voor mijn methode uiteenzetten en verantwoorden. Dit betreft de keuze voor een corpusonderzoek, het corpus zelf, de analyse en de prepositie(s).

3.1 Corpusonderzoek en constructiegrammatica

Veel van de baanbrekende onderzoeken binnen de constructiegrammatica van eind jaren tachtig zijn gebaseerd op grammaticaliteitsoordelen, zonder te refereren aan voorbeelden van natuurlijk taalgebruik (Gries, 2013, p. 96). Corpusonderzoek kan echter om verschillende redenen nuttig zijn voor een constructionele benadering. Dit geldt overigens niet alleen voor de constructiegrammatica, want ook meer generatieve benaderingen profiteren van onderzoek op basis van corpusdata. Een belangrijke reden om te kiezen voor corpusonderzoek is dat het soms lastig kan zijn om grammaticale voorbeelden te bedenken van constructies die minder frequent zijn (Van der Beek, 2005, p. 2). Kiss (2019, p. 310) stelt dat het Duitse sprekers vaak niet lukt om grammaticaliteitsoordelen te geven over verzonden voorbeelden van BPP's, het specifieke type PN-constructie waar Kiss onderzoek naar doet. Een onderzoek op basis van corpusdata kan een uitkomst bieden op dit probleem. De combinaties van preposities en nomina binnen de PN-constructie die in een corpus zijn terug te vinden, kunnen zo een beeld geven van de mogelijkheden binnen de PN-constructie en op basis hiervan kan er een constructienetwerk samengesteld worden. Hier moet wel een kanttekening bij gezet worden, want specifieke PN-constructies die niet worden teruggevonden in het onderzochte corpus zijn niet per definitie ongrammaticaal. En daarnaast kunnen die combinaties buiten het onderzochte corpus natuurlijk wel voorkomen. De resultaten geven dus slechts een eerste indicatie van wat er mogelijk is. Daarnaast is er in een corpus bij voorbeelden van de constructie ook de context terug te zien waarin specifieke combinaties worden gebruikt en die context kan dan ook worden meegenomen in de analyse. Er kunnen dus meerdere factoren geanalyseerd worden die mogelijk invloed hebben op het gebruik van de PN-constructie. Als laatste is bij een corpusonderzoek ook te zien hoe frequent bepaalde vormen van de constructie voorkomen binnen het onderzochte corpus. Deze informatie is relevant voor de *usage-based* benadering, omdat frequentie samenhangt met de mate van *entrenchment* van deze vormen.

3.2 Corpus

Het corpus dat ik voor dit onderzoek gebruik is het *Corpus Gesproken Nederlands* (CGN). Dit corpus bevat 900 uur aan Nederlandse spraak (uit de jaren 1991 tot en met 2003), zowel van Vlamingen als Nederlanders (Instituut voor de Nederlandse Taal, 2024). Dit zijn dertienduizend spraakfragmenten van verschillende genres. Bijvoorbeeld voorgelezen teksten en fragmenten van radio en televisie, maar ook spontane spraak uit telefoongesprekken, interviews en Nederlandse lessen. Er is een onderscheid gemaakt tussen een basiscorpus en een kerncorpus, dat 10 procent van de spraakfragmenten beslaat. Het basiscorpus is het volledige corpus dat orthografisch getranscribeerd is en voorzien van onder andere lemma- en woordsoortinformatie (POS-tags). Het kerncorpus bevat ook onder andere handmatig geverifieerde fonetische transcripties en syntactische annotaties (Van Eerten, 2007, p. 196-198). Voor dit onderzoek maak ik gebruik van het basiscorpus. Door het ruime aantal

spontane spraakfragmenten is dit corpus zeer geschikt voor onderzoek naar dagelijks taalgebruik. Doordat het corpus zowel Vlaamse als Nederlandse spraakfragmenten bevat, zullen de resultaten van dit onderzoek ook variatie bevatten. Deze variatie zal ik uiteraard uitlichten waar nodig.

Het is niet de eerste keer dat het *CGN* gebruikt wordt voor een analyse van de PN-constructie. Van der Beek (2005, p. 9) noemt namelijk het *CGN* als een van de corpora die zij voor haar onderzoek gebruikt. Maar het corpusonderzoek van Van der Beek (2005) verschilt wel van het onderzoek dat ik zal uitvoeren. Van der Beek (2005) gebruikt namelijk van het *CGN* enkel het kerncorpus, omdat dit deel van het corpus syntactisch geannoteerd is. Daarnaast maakt Van der Beek (2005, p. 10-11) gebruik van computationele *tools* voor haar analyse: *Alpino* en *Dt_search*. Voor dit soort computationele tools is een syntactisch geannoteerd corpus een vereiste, omdat deze het makkelijk maken om in een tool als *Dt_search* te zoeken op syntactische eenheden, in plaats van lexicale eenheden. Van der Beek maakt dus deels gebruik van hetzelfde corpus voor haar onderzoek naar de PN-constructie, maar de analyse van dat onderzoek wijkt af van de analyse die ik in dit huidige onderzoek zal uitvoeren.

3.3 Verantwoording analyse en keuze prepositie

Om tot een overzicht te komen van de mogelijkheden binnen de PN-constructie en de verbindingen tussen verschillende vormen en betekenissen van die constructies, zal ik een grotendeels kwalitatieve corpusanalyse uitvoeren. Daarbij zal ook de frequentie van de verschillende PN-combinaties een rol spelen. Voor deze analyse gebruik ik de inzichten uit de constructiegrammatica en uit eerder onderzoek naar PN-constructies om zo per vorm-betekenis-eenheid te kunnen bepalen waar deze zich in het constructienetwerk bevindt. Omdat het voor deze masterscriptie onmogelijk is om alle voorkomens van PN-constructies in een corpus kwalitatief te onderzoeken, zal ik een case study uitvoeren met de prepositie *naar*. De keuze voor de prepositie *naar* is deels gemotiveerd door de diachrone variatie met betrekking tot de combinatie *naar* en *werk*. De combinatie wordt door Haeseryn et al. (1997a) nog niet genoemd in de *Algemene Nederlandse Spraakkunst*, maar is – zoals gesteld in de inleiding – volgens Onze Taal (z.d.) sinds 2010 alom aanwezig in informeel taalgebruik. Daarnaast is er nog geen overzicht van alle nomina die met deze prepositie een PN-constructie kunnen vormen. Van der Klis (2010) behandelt bijvoorbeeld wel de categorieën van de nomina die mogelijk zijn bij de preposities *per*, *te*, *op*, *met* en *zonder*, en de verschillende preposities die mogelijk zijn bij nomina binnen de categorie ‘locatie’. De prepositie *naar* behoort wel tot een van de mogelijkheden, maar er wordt niet uitgeweid over andere mogelijke nomina met *naar*. Om alle voorkomens met *naar* te vinden in het *CGN* zoek ik op *naar* ‘and’ *part of speech* = *adposition*, om zo te voorkomen dat er resultaten verschijnen met het adjectief *naar*, en *part of speech* = *noun*. Uit de resultaten filter ik handmatig de combinaties die ik voor dit onderzoek buiten beschouwing houd: eigennamen en combinaties als *naar nummer drie* en *naar locatie A*.

De analyse die ik zal uitvoeren zal volledig bottom-up zijn, zonder van te voren te selecteren op specifieke groepen nomina. Niet-telbare en meervoudige nomina zijn in eerder onderzoek buiten beschouwing gelaten, omdat ze niet alleen binnen de PN-constructie kunnen

voorkomen zonder determinator, maar ook daarbuiten. Dit maakt het gebruik van deze P+N combinaties niet gemarkeerd; de combinaties zijn geen onregelmatigheid binnen de grammatica en dus is het nog maar de vraag of P+N combinaties met niet-telbare en meervoudige nomina als constructie gezien zouden kunnen worden (zie 2.1). In dit onderzoek beschouw ik echter alle combinaties van een prepositie met een kaal nomen als PN-constructie. Dit doe ik om een breder beeld te geven van het netwerk waar de verschillende vormen (en hun betekenis) van de constructie zich in bevinden, zowel de meer abstracte vormen (prepositie + kaal nomen), als de meer specifieke vormen van de constructie.

De analyse bestaat uit een aantal vragen die zijn gebaseerd op de bevindingen in hoofdstuk 2. Uit onder andere 2.2.1 blijkt dat de telbaarheid van het nomen in de PN-constructie een grote rol speelt, maar dat het bepalen van die telbaarheid niet altijd even gemakkelijk is. Om dit te testen stel ik de vraag:

- Is het nomen buiten de constructie telbaar?

Om de telbaarheid van een nomen te bepalen ga ik in eerste instantie uit van mijn intuïties en raadpleeg ik waar nodig Van Dale (2024). In 2.2.1 bespreek ik eveneens de defectieve nomina, telbare nomina die ook buiten de PN-constructie zonder determinator kunnen voorkomen. Om te testen of de bevindingen uit eerder onderzoek kloppen, namelijk dat het Nederlands amper defectieve nomina bevat, stel ik de vraag:

- Komt het nomen voor zonder determinator buiten de PN-constructie?

Zoals gesteld in 2.3 is er nog maar weinig oog geweest voor de rol van het werkwoord. Daarom bevat mijn analyse de vraag:

- Met welke werkwoorden wordt de constructie gecombineerd?

Om de specifieke semantiek van de PN-constructie te bepalen, die besproken is in 2.2.2, maak ik een vergelijking met de PP-constructie. Dit leidt tot de volgende vragen, waarvan de eerste vraag eveneens een vraag is die door Kiss (2019) wordt gesteld om te bepalen of een bepaalde PN-combinatie een BPP is (zie 2.2.3):

- Komt deze P + N combinatie voor als PP-constructie?
- Wijkt de betekenis van de PN-constructie af van de PP-constructie?

Om de eerste van deze twee vragen te beantwoorden ga ik ten eerste uit van mijn eigen intuïties, omdat het zeer waarschijnlijk is dat niet alle combinaties van *naar* en een nomen voorkomen als zowel een PN-constructie als een PP-constructie. De meer frequente combinaties zal ik wel opzoeken, omdat het voor deze combinaties iets waarschijnlijker is dat ze ook als PP-constructie voorkomen. Op deze manier kan ik een betrouwbaardere analyse geven van de eventuele betekenisafwijkingen.

Ook de semantische categorie van het nomen zal ik meenemen in de analyse. Ik zal mij hierbij in eerste instantie baseren op de categorieën van Stvan (1998). Dit leidt tot de vraag:

- Wat is de semantische categorie van het nomen?

In 2.3 noem ik nog een aspect dat in eerder onderzoek naar de PN-constructie onderbelicht blijft, namelijk variatie. Omdat mijn corpus bestaat uit zowel Nederlandse als Vlaamse teksten, stel ik de vraag:

- Wijkt deze PN-constructie af van het Standaardnederlands?

Als laatste wil ik bewust zijn van het feit dat er ook taalexterne factoren (zoals genre) zijn die mogelijk invloed hebben op het gebruik van de PN-constructie. De vraag die hierbij hoort is:

- Zijn er taalexterne factoren die mogelijk invloed hebben op het gebruik van de constructie? (Bijvoorbeeld een informele conversatie of een verslaggeving)

Bij iedere gevonden combinatie zal ik deze vragen stellen. De antwoorden op de vragen verwerk ik in een tabel met bovenaan de meest frequente combinatie en onderaan de minst frequente. Vervolgens bepaal ik of er op basis van deze gegevens generalisaties gemaakt kunnen worden. Deze bevindingen deel ik in hoofdstuk 4, waarin ik die bevindingen uiteindelijk ook verwerk in een constructienetwerk, waarvan ik de vorm baseer op de constructienetwerken van Cappelle (2014, p. 265-266).

4. Case study *naar* + N

In dit hoofdstuk breng ik, op basis van de resultaten uit het corpusonderzoek, de PN-constructie met *naar* in kaart. Dit doe ik door eerst een algemene analyse te geven van de resultaten (4.1) en vervolgens zal ik ingaan op de specifiekere vormen en betekenissen van de PN-constructie met *naar* (4.2). De abstracte en specifiekere constructies die ik heb behandeld probeer ik uiteindelijk bij elkaar te brengen in een constructienetwerk (4.3).

4.1 Algemene analyse

In deze paragraaf behandel ik de antwoorden op de vragen die ik heb gebruikt om alle verschillende voorkomens van de constructie in het corpus te analyseren (zie 3.3). Aan de hand van deze antwoorden maak ik generalisaties over de vormen en betekenissen van de PN-constructie met *naar*.

4.1.1 Telbaarheid en kale nomina buiten PN-constructie

De eerste twee vragen van de analyse betreffen de telbaarheid van de nomina binnen de PN-constructie met *naar* en de mogelijkheid van die nomina om buiten de constructie zonder determinator voor te komen. Zoals gesteld in 2.2 ligt de nadruk in eerder onderzoek naar de PN-constructie op *telbare enkelvoudige* nomina. Er is dus geen aandacht voor niet-telbare en meervoudige nomina, maar deze vormen van de PN-constructie komen natuurlijk wel degelijk voor. De volgende tabellen laten zien welke combinaties van *naar* met een kaal niet-telbaar nomen (Tabel 1) en een kaal meervoudig nomen (Tabel 2) het meest frequent zijn.

P + N combinatie	Frequentie
naar adem	22
naar muziek	18
naar tv/televisie	16
naar werk	9
naar knoflook	6
naar onderwijs	6
naar voetbal	6
naar eten	5
naar geld	5
naar water	5

Tabel 1. Niet-telbare nomina

P + N combinatie	Frequentie
naar mensen	31
naar dingen	24
naar kinderen	13
naar oplossingen	7
naar alternatieven	6
naar mogelijkheden	6
naar plaatsen	5
naar ziekenhuizen	5
naar vaardigheden	4
naar serviceflats	4

Tabel 2. Meervoudige nomina

Zoals verwacht kunnen al deze nomina ook buiten de PN-constructie zonder determinator voorkomen, zoals te zien in (11) en (12).

- (11) a. En Nadine zat *naar muziek* te luisteren of zo. [CGN fv400564]
b. Er is *muziek* op de achtergrond te horen. [CGN fn007396]
- (12) a. Ambulances moesten eenendertig mensen *naar ziekenhuizen* brengen. [CGN fn006087]
b. Ook *ziekenhuizen* zijn geïnteresseerd in de politiestep. [CGN fn001879]

Tabel 3 laat zien dat van de tien meest frequente combinaties met enkelvoudige nomina er in meer dan de helft van de gevallen sprake is van een telbaar nomen dat niet zonder determinator buiten de PN-constructie kan voorkomen.

P + N combinatie	Frequentie	Telbaar	Zonder D buiten PN
naar huis	1063	ja	nee
naar school	319	ja	ja
naar bed	209	ja	nee
naar zee	40	ja	nee
naar adem	22	nee	ja
naar schatting	20	ja	nee
naar verwachting	19	ja	nee
naar muziek	18	nee	ja
naar tv/televisie	16	nee	ja
naar verhouding	11	ja	nee

Tabel 3. Meest frequente combinaties enkelvoudige nomina

De analyse van enkelvoudige nomina brengt echter wel wat moeilijkheden met zich mee. Het is namelijk lang niet altijd even duidelijk wanneer er sprake is van een telbaar nomen. Neem bijvoorbeeld de combinatie *naar televisie*, die ook te zien is in Tabel 1. *Televisie* is polyseem en kan zowel ‘televisietoestel’ als ‘televisiebeelden die uitgezonden worden’ betekenen (Van Dale, 2024). In de eerste betekenis is het nomen telbaar, maar in de tweede niet. Zowel Baldwin et al. (2006) als Van der Klis (2010) nemen *televisie* (of *TV*) wel mee in hun onderzoek – en zien het dus als een telbaar nomen. Uit de context van de voorkomens van *naar televisie* blijkt echter dat de betekenis van ‘televisietoestel’ niet van toepassing is in die uitingen, wat te zien is in (13a). Het voorbeeld in (13b) laat zien dat *televisie* ook buiten de PN-constructie voorkomt zonder determinator en dan eveneens de betekenis krijgt van ‘televisiebeelden’.

- (13) a. En dan weet ik na een kwartier ligt ie in slaap als ie *naar televisie* kijkt.
[CGN fv400325]
b. *Televisie* speelt een negatieve rol in die beeldvorming. [CGN fv600954]

Het is zeer onwaarschijnlijk dat de persoon in (13a) enkel naar het televisietoestel kijkt en ook in (13b) is het niet het toestel, maar zijn het de beelden die een negatieve rol spelen in de beeldvorming. Dit is de reden dat ik *televisie* heb gemarkeerd als niet-telbaar. Voor bijvoorbeeld *naar voetbal* geldt hetzelfde. Het woord *voetbal* kan telbaar zijn, maar in de context van (14a) en (14b) is dat niet het geval.

- (14) a. Vroeger keek ik vaak uh vooral *naar voetbal* op televisie ook. [CGN fv400114]
b. Heb je gisteren nog *voetbal* gekeken? [CGN fn000537]

Wanneer iemand, zoals in (14), (naar) voetbal kijkt, kijkt deze persoon naar de sport en niet naar de bal zelf. De context kan dus van belang zijn om te bepalen of een nomen telbaar is.

In Tabel 3 is eveneens te zien dat over het algemeen de telbaarheid van het nomen samenhangt met de mogelijkheid om buiten de constructie voor te komen zonder determinator. Enkel *school* wijkt hiervan af, maar dit nomen is dan ook al in eerder onderzoek gelabeld als een van de weinige defectieve nomina die voorkomen in het Nederlands. Uit het corpusonderzoek voor deze scriptie blijkt echter dat er wellicht meer defectieve nomina in het Nederlands te vinden zijn dan in eerdere onderzoeken is gesteld. Ik zal een aantal voorbeelden van deze defectieve nomina geven. De volledige lijst is te vinden in de bijlage. Woorden op *-ing* zijn over het algemeen telbaar en sommige kunnen ook zonder determinator buiten de PN-constructie. Denk bijvoorbeeld aan: *bevestiging*, *richting* en *brandstichting*. Veel etenswaren zijn niet telbaar, zoals *boter* of *zout*, maar *citroen*, *brood* en *appeltaart* zijn dat dan weer wel en toch kunnen deze nomina ook zonder determinator voorkomen. En dan zijn er nog nomina als *college*, *dans-/muziekles* en *(fysio-)therapie*, die een soort semantische overeenkomst vertonen met *school*. Het zijn allemaal nomina die te maken hebben met iets leren – in de breedste zin van het woord. Deze nomina zijn eveneens telbaar en kunnen buiten de PN-constructie zonder determinator voorkomen. Bij het bepalen of iets een defectief nomen is speelt echter ook de kwestie die ik eerder aanhaalde over de telbaarheid van een nomen. Er is wel een verschil tussen bovengenoemde woorden en *televisie* en *voetbal*. Bij *televisie* en *voetbal* is er namelijk een groter verschil tussen de betekenissen van de telbare en niet-telbare variant van het nomen. Dit lijkt niet het geval te zijn bij de eerder genoemde defectieve nomina. Een verdere analyse van de telbaarheid van nomina valt buiten het bereik van deze scriptie.

4.1.2 Werkwoorden en bepalingen

Een volgende vraag binnen de analyse is welke werkwoorden er mogelijk zijn in combinatie met de PN-constructie met *naar*. Uit het corpusonderzoek blijkt dat deze vraag nog een extra vraag met zich meebrengt, namelijk onder welk type bepaling de verschillende voorkomens van de PN-constructie vallen. Deze vraag komt overeen met de typen PN-constructies waar Van der Beek (2005) onderscheid tussen maakt. Zo toont het type ‘PP-D verbal complement’ overeenkomsten met de PN-constructie als voorzetselvoorwerp en is het type ‘PP-D nominal complement’ hetzelfde als een bepaling bij een nomen. Daarnaast zijn er nog PN-constructies die functioneren als zinsbepaling (‘fixed PP-D’) en bijwoordelijke bepaling. Deze laatste bepaling komt overeen met meerdere typen van Van der Beek. Het is van belang om een onderscheid te maken tussen deze bepalingen, omdat bij een voorzetselvoorwerp² het gebruik van de prepositie veel meer samenhangt met het werkwoord, dan bij een zinsbepaling, bijwoordelijke bepaling of bepaling bij een nomen. Sommige combinaties van *naar* + N komen slechts voor als één type bepaling en bij andere ligt het aan de context. Daarnaast is het soms onduidelijk van welke bepaling er sprake is. Om een beeld te geven van de

² Het voorzetselvoorwerp heeft een omstreden status binnen de taalkunde. Haeseryn et al. (1997b) stellen: ‘zowel terminologisch als inhoudelijk is door taalkundigen bezwaar aangetekend tegen het begrip voorzetselvoorwerp’. Toch lijkt het voor deze scriptie een nuttig begrip om de verschillende vormen van de PN-constructie te analyseren.

mogelijke bepalingen waaronder de verschillende PN-constructies met *naar* kunnen vallen, gebruik ik in eerste instantie de combinaties uit Tabel 3. Voor de bepalingen bij een nomen gebruik ik andere combinaties, omdat dit type PN-constructie met *naar* niet heel frequent is. Allereerst de drie combinaties die enkel voorkomen als zinsbepalingen, namelijk *naar schatting*, *naar verwachting* en *naar verhouding*. Voorbeelden hiervan zijn:

- (15) a. *Naar schatting* zijn ze tweeduizend à drieduizend jaar oud en in omvang klein in het algemeen niet meer dan vijftig tot zestig centimeter in doorsnede. [CGN fn001532]
b. *Naar verwachting* komen dit jaar dezelfde familieleden vrienden en kennissen Willem-Alexander feliciteren. [CGN fn003065]
c. Ja dan is 't *naar verhouding* uh heel goedkoop. [CGN fn008497]

De bepalingen in (15) hebben niet alleen betrekking op het gezegde, maar op de gehele zin. Zinsbepalingen zijn ook vaak te vinden aan het begin van een zin. Er zitten geen restricties op de werkwoorden die in zo een zin kunnen voorkomen; de prepositie *naar* staat dus los van deze werkwoorden.

Wanneer de PN-constructie een voorzetselvoorwerp betreft, hangt de prepositie juist samen met het werkwoord. De combinaties *happen naar adem* en *luisteren naar muziek* zijn hier voorbeelden van. Uitingen met deze combinaties zijn te zien in (16).

- (16) a. Een weeë metalige geur vult haar neusgaten en ze hapt *naar adem*. [CGN fn001327]
b. Ik luisterde onderweg niet *naar muziek*. [CGN fv800423]

In de resultaten van dit corpusonderzoek komt *naar adem* enkel voor met de werkwoorden *happen* en *snakken*, en *naar muziek* met *luisteren*. Deze specifieke vormen van *naar* + N komen dus alleen voor als voorzetselvoorwerpen. De prepositie *naar* vormt een vaste combinatie met de werkwoorden *happen*, *snakken* en *luisteren* – er zijn geen andere preposities mogelijk met deze werkwoorden. Andere werkwoorden die vaste combinaties vormen met *naar* zijn onder andere *ruiken*, *verlangen*, *zoeken* en *verwijzen*. Zoals gesteld door Van der Beek (2005, p. 120) zijn niet alle PN-constructies die afhankelijk zijn van een werkwoord even productief. *Happen naar* komt in het CGN bijvoorbeeld enkel voor met *adem*, *lucht* en *zuurstof*. *Luisteren naar* kan gecombineerd worden met alle nomina die iets van geluid produceren en die zonder determinator kunnen voorkomen in de constructie. Werkwoorden als *zoeken* of *verlangen naar* kunnen in principe met alle kale nomina gecombineerd worden. De volledige lijst met werkwoorden die samengaan met de PN-constructie met de prepositie *naar* is te vinden in Bijlage 2. Ter illustratie zijn in Tabel 4 de werkwoorden te zien die voorkomen met de drie meest frequente combinaties: *naar huis*, *naar school* en *naar bed*. De werkwoorden staan niet op alfabetische volgorde, of op volgorde van frequentie, om zo duidelijk te kunnen laten zien dat de eerstgenoemde werkwoorden bij alle drie de combinaties voorkomen.

PN-constructie	naar huis	naar school	naar bed
Werkwoorden	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gaan ▪ Willen ▪ Moeten ▪ Komen ▪ Zijn ▪ Kunnen ▪ Brengen ▪ Meenemen ▪ Hoeven ▪ Mogen ▪ Meedoen (BE) ▪ Lopen ▪ Fietsen ▪ Bellen ▪ Krijgen ▪ Sturen ▪ Geraken ▪ Rijden ▪ Terugkeren ▪ Vluchten ▪ Meedragen ▪ Schrijven ▪ Varen ▪ Sloffen ▪ Vliegen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gaan ▪ Willen ▪ Moeten ▪ Komen ▪ Zijn ▪ Kunnen ▪ Brengen ▪ Meenemen ▪ Hoeven ▪ Mogen ▪ Doen ▪ Lopen ▪ Fietsen ▪ Bellen ▪ Krijgen ▪ Sturen ▪ Trekken (BE) ▪ Vertrekken ▪ Haasten ▪ Rennen ▪ Slepen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Gaan ▪ Willen ▪ Moeten ▪ Komen ▪ Zijn ▪ Kunnen ▪ Brengen ▪ Meenemen ▪ Hoeven ▪ Mogen ▪ Doen

Tabel 4. Werkwoorden bij meest frequente PN-constructies

Uit Tabel 4 blijkt dat er veel overlap is tussen de werkwoorden die gebruikt worden bij de drie meest frequente PN-constructies. Zo komen bijvoorbeeld de werkwoorden *mogen*, *komen* en *zijn* voor in combinatie met alle drie de constructies. De uitingen in (17) laten zien dat bij deze werkwoorden de PN-constructie zowel een voorzetselvoorwerp als een bijwoordelijke bepaling lijkt te kunnen zijn en misschien zelfs eerder iets tussen deze twee mogelijkheden in.

- (17) a. En toen ik tien was dan mocht ik weer half negen of negen uur *naar bed* weet je wel. [CGN fn000850]
b. Uh zaterdag kunnen wij dan *naar huis* komen? [CGN fv901093]
c. Ik weet zelfs niet of dat hij die maandag *naar school* geweest is. [CGN fv901156]

In (17a) lijkt *naar bed* een voorzetselvoorwerp dat samengaat met het werkwoord *mogen*, omdat *naar* niet vervangen kan worden door een andere prepositie, zoals *in* of *op*. De combinatie *mogen naar* is echter niet een vaste combinatie, zoals *onderzoek doen naar* of *op*

zoek gaan naar. Hetzelfde geldt voor (17b). In (17c) lijkt de prepositie *naar* wel makkelijk te vervangen door *op* of *in*, en zou deze PN-constructie eerder gezien kunnen worden als bijwoordelijke bepaling. Wat waarschijnlijk bijdraagt aan dat het moeilijk is om te controleren of er sprake is van een voorzetselvoorwerp of een bijwoordelijke bepaling, is dat PN-constructies met *huis*, *school* en *bed* maar met een beperkt aantal preposities samen kunnen gaan. *Huis* kan zelfs enkel samengaan met *naar* en *in*. Daarnaast zorgt de speciale lezing die bijvoorbeeld *naar bed* krijgt ervoor dat de combinatie met *mogen* logisch is. In de context van (17a) betekent *naar bed mogen* ‘op een bepaalde tijd mogen gaan slapen’. Die lezing is niet mogelijk bij de voorzetsels *in* en *op*. In 4.1.3 zal ik verder ingaan op de verschillende lezingen die PN-constructies met *naar* kunnen krijgen.

Als laatste kan de PN-constructie functioneren als een bepaling bij een nomen. Voorbeelden hiervan zijn:

- (19) a. Als je zover zit op je reis *naar gezondheid* en vitaliteit dan zal je met deze recepten geen moeite hebben. [CGN fv800121]
 b. De ANG-groep is altijd geweest voor vrijheid. Heeft zich ook nooit achter een streven *naar drooglegging* willen scharen. [CGN fn007575]
 c. Zijn honger *naar snelheid* was groot. [CGN fn001090]
 d. Bij het uitspelen van deze kaart neem je direct twee grondstofkaarten *naar keuze* van de bank. [CGN fn000433]

Bij (19a) en (19b) is er sprake van een nominalisatie van de werkwoorden *reizen* en *streven*, die beide ook vaste combinaties vormen met de prepositie *naar*. Bij *honger naar X* in (19c) vormt *naar X* een vaste combinatie met het nomen *honger*, waarbij verschillende kale nomina die een abstractum zijn op de plek van X kunnen staan. En ook *naar keuze* in (19d) vormt een vaste combinatie die zowel een complement van een nomen kan zijn, als een bijwoordelijke bepaling.

De nomina die tot nu toe zijn behandeld waren allemaal enkelvoudig, maar PN-combinaties met meervoudige nomina kunnen eveneens functioneren als verschillende typen bepalingen, zoals te zien is in (20).

- (20) a. Hoe gaat het? Goed hoor. *Naar omstandigheden*. [CGN fn001301]
 b. Er werd *naar mogelijkheden* gezocht om elektrische ovens sneller op temperatuur te brengen. [CGN fn001476]
 c. En dat ze nog voor Broederlijk Delen vele *naar scholen* geweest is en en *naar parochies* om te preken. [CGN fv400439]
 d. En uhm dus 't is *een onderzoek naar uh naar literatuuropvattingen*. [CGN fn000103]

Van alle gevonden combinaties met meervoudige nomina heeft er maar een combinatie de functie van zinsbepaling en dat is *naar omstandigheden*, zoals te zien in (20a). Deze bepaling heeft als betekenis ‘de bijzondere toestand in aanmerking genomen’ (Van Dale, 2024). Net als bij de andere zinsbepalingen is de directionele betekenis van *naar* hier niet van toepassing. In

(20b) staat een uiting met *naar* + N als voorzetselvoorwerp. *Naar* is een vaste prepositie bij het werkwoorden *zoeken*. *Naar scholen* en *naar parochies* in (20c) lijken dan weer meer op een bijwoordelijke bepaling. Werkwoorden als *gaan*, *zijn* en *moeten* komen vaker voor bij *naar* in combinatie met een kaal nomen. De uitingen met het werkwoord *gaan* en bijvoorbeeld de PN-constructie *naar mensen* krijgen eigenlijk altijd nog een extra adpositie, namelijk *toe*. De specifiekere vorm *naar N toe* behandel ik in 4.2. In (20d) is *naar literatuuropvattingen* een complement van een NP, namelijk *een onderzoek*. De NP's waar PN-combinaties met meervoudige nomina een complement van kunnen zijn, zijn in alle gevallen nominalisaties van werkwoorden waar de combinaties veelal mee samengaan. Zo komen NP's als *het gaan*, *het zoeken* en *de vraag* voor in combinatie met *naar* en een nomen.

De PN-constructie met *naar* kan dus functioneren als verschillende typen bepalingen, die al dan niet samenhangen met bepaalde werkwoorden. In sommige zinnen met deze constructie is er echter helemaal geen sprake van een werkwoord. Dat is niet zo vreemd, want directionele preposities als *naar* komen veel voor in zinnen zonder persoonsvorm (ZZP's) (Andree, 2022, p. 22). Deze zinnen komen overigens soms wel voor met een infinitiefvorm. Vergelijk (18a) met (18b).

- (18) a. Afijn hij weg en *ik naar huis* voor de barbecue want 's avonds hadden we een barbecue. [CGN fn000620]
 b. Ik denk nou 'k zal wel even opbellen. *Ik naar mobiel bellen*. [CGN fn000589]

In (18a) functioneert *naar huis* als een bijwoordelijke bepaling en *naar mobiel* in (18b) functioneert als voorzetselvoorwerp dat samenhangt met de infinitief *bellen*.

4.1.3 Betekenis, functie en PP-constructie

De voorgaande vragen van de analyse hadden enkel betrekking op de vorm van de PN-constructie met *naar*. De vorm van een constructie correspondeert echter ook altijd met een bepaalde semantiek. Om de betekenis en functie van deze PN-constructie te analyseren stel ik de vragen: wijkt de betekenis van de PN-constructie af van die van de PP-constructie met dezelfde combinatie van prepositie en nomen? En tot welke semantische categorie behoort het nomen?

Het antwoord op de eerste vraag hangt samen met het antwoord op de vraag of er überhaupt wel een PP-constructie mogelijk is van een specifieke PN-combinatie. Of er een PP-constructie mogelijk is en wat voor soort determinator dat vereist hangt af van het type bepaling van de constructie en het werkwoord waar de constructie mee samengaat. Voor zinsbepalingen zoals in (15) geldt over het algemeen dat er geen PP mogelijk is van de PN-combinatie met een lidwoord, maar wel met een bezittelijk voornaamwoord. *Naar schatting* in (15a) kan bijvoorbeeld niet vervangen worden door *naar de/een schatting*, maar *naar onze schatting zijn ze tweeduizend à drieduizend jaar oud* is wel grammaticaal. Het betekenisverschil tussen de PN-constructie en PP-constructie is vrij duidelijk en wordt bepaald door het bezittelijk voornaamwoord dat gebruikt wordt. In de PN-constructie is de schatting algemeen en de PP-constructie met *onze* laat zien van wie die schatting is. Voor ik

deze vraag verder beantwoord voor de andere typen bepalingen, zal ik kort reflecteren op de semantische categorieën van de nomina en de verschillende lezingen die de PN-constructie met *naar* kan krijgen. Deze lezingen zijn namelijk van belang voor een vergelijking van de PN-combinaties als PN-constructie en PP-constructie.

De al eerder behandelde combinaties van de PN-constructie met *naar* laten zien dat de semantische categorieën van Stvan (1998), die enkel gelden voor locatieve uitingen, in ieder geval niet voldoende zijn om deze nomina in te kunnen delen. Dit heeft te maken met de polysemie van *naar*. *Naar* kan gebruikt worden als directioneel voorzetsel. In die betekenis kan een PN-constructie met *naar* gezien worden als locatieve uiting. Maar zoals uit de resultaten blijkt, komt *naar* ook voor met nomina als *adem* en *eten*, in combinatie met werkwoorden als *happen* en *zoeken*. Daarnaast is er bij de zinsbepalingen met *naar*, zoals *naar schatting* of *naar verwachting*, geen of minder sprake van die directionele betekenis van *naar* en kan de constructie dus niet gezien worden als locatieve uiting. De nomina binnen deze PN-constructies kunnen daarom ook niet worden ingedeeld in de categorieën ‘geografische en sociale ruimtes’, ‘media’, ‘tijdelijke interrupties’ en ‘ongebonden metaforen’. Maar dit betekent niet dat de semantische analyse van Stvan (1998) helemaal niet toepasbaar is op dit soort PN-constructies met *naar*.

Stvan (1998) onderscheidt drie lezingen die toepasbaar die kale nomina binnen de PN-constructie kunnen krijgen: *generiek*, *familiariteit* en *activiteit*. Hoewel Stvan deze lezingen dus enkel toekent aan PN-constructies met nomina die een locatie uitdrukken, zijn er aanwijzingen dat de lezingen breder toepasbaar zijn. Uit het corpusonderzoek blijkt namelijk dat de meeste nomina binnen de PN-constructie met *naar* een generieke lezing krijgen. Voorbeelden hiervan zijn te zien in (21).

- (21) a. Maar ‘k denk dat daar mogelijkheden zijn om *naar oplossingen* te gaan.
[CGN fv600231]
b. We zijn dus wel *naar huizen* aan ’t kijken. [CGN fn000294]
c. Nou je had de ramen goed open. Dan stinkt het tenminste niet meer zo *naar rook*. [CGN fn000733]
d. Dan heeft ze van die bollen zitten spinnen en dan uh moet ’t nog gewassen en dan stinkt ’t echt zo *naar schaaap* weet je? [CGN fn000266]

De meervoudige nomina in (21a) en (21b) krijgen een generieke lezing. Het gaat bij de uiting in (21a) namelijk niet om specifieke oplossingen, maar om oplossingen in het algemeen. En ook in (21b) wordt er niet naar een specifiek aantal huizen gekeken. In beide uitingen zou er wel naar specifieke oplossingen of huizen worden verwezen als er *naar de oplossingen* of *naar de huizen* zou staan en er dus gebruik zou zijn gemaakt van een PP-constructie. Dit betekenisverschil is niet bij alle meervoudige nomina binnen de PN-constructie met *naar* even duidelijk, maar de generieke lezing is wel de enige lezing die meervoudige nomina kunnen krijgen. In (21c) krijgt *rook* eveneens een generieke lezing en gaat het dus om *rook* als stofnaam. Al zou *dan stinkt het tenminste niet meer zo naar de rook* eveneens gebruikt kunnen worden in deze context. De nadruk lijkt dan wel meer te liggen op specifieke rook waar naar verwezen wordt. De stofnaam *rook* kan ook buiten de PN-constructie gebruikt

worden zonder determinator en dan krijgt het eveneens een generieke lezing. Net als (21c) krijgt *schaap* in (21d) een generieke lezing, ondanks dat *schaap* buiten deze PN-constructie niet kan voorkomen zonder determinator. Sterker nog, in een andere context kan de PN-combinatie *naar* en *schaap* enkel voorkomen als PP-constructie, zoals in *ik ben op zoek naar *(een/het) schaaap*. Enkel een PN-constructie met een meervoudig nomen kan binnen deze uiting die generieke lezing krijgen: *ik ben op zoek naar schapen*.

Maar ook de familiariteitslezing is van toepassing op PN-constructies met *naar*, zoals te zien is in (22). En net zoals blijkt uit de voorbeelden in (21) kunnen ook de nomina in (22b) en (22c) een familiariteitslezing krijgen, ondanks dat deze nomina geen locatie uitdrukken en buiten de semantische categorieën van Stvan vallen.

- (22) a. Dus iedereen begon spullen te kopiëren op floppy's en mee te nemen *naar huis*. [CGN fn000252]
b. Nou laatst heb ik er toevallig suiker in gegoooid. Suiker *naar smaak*. [CGN fn000815]
c. Een speler mag een transportfiche *naar keuze* op een weg liggen mits deze daar ook gebruikt kan worden. [CGN fn000307]

Bij *naar huis* in (22a) is de familiariteitslezing zelfs de enige mogelijke lezing. Een generieke lezing of een activiteitslezing lijken nooit van toepassing op deze combinatie. De *smaak* en *keuze* in (22b) en (22c) betreffen geen algemene of generieke smaak of keuze, maar juist die van de personen in de uiting, 'ik' en 'een speler'. PN-constructies die een nomen bevatten dat een familiariteitslezing krijgt kunnen niet worden vervangen door PP-constructies met een lidwoord. Voor de uitingen in (22) kunnen de PP-constructies met dezelfde PN-combinaties enkel *naar mijn huis*, *naar mijn smaak* en *naar zijn/haar/diens keuze* zijn.

Het lijkt erop dat de activiteitslezing bij nomina binnen de PN-constructie met *naar* het minst frequent voorkomt. Enkel een aantal specifieke voorbeelden krijgen een activiteitslezing die meer betekent dan alleen de beweging naar het nomen toe. Het *naar huis* meenemen van floppy's, zoals in (22a) kan gezien worden als activiteit, maar dit komt niet overeen met hoe Stvan (1998) de activiteitslezing interpreteert, namelijk 'een typische activiteit waar het nomen mee wordt geassocieerd'. Naast *naar school*, is er nog een ander voorbeeld van een activiteitslezing bij de PN-constructie met *naar*, namelijk *naar bed gaan met X*. Dit voorbeeld behandel ik in 4.2, waarin specifiekere vormen en betekenissen van de constructie aan bod komen.

De PN-constructie met *naar* kan dus verschillende lezingen krijgen, maar er is niet altijd sprake van een (groot) betekenisverschil tussen deze constructie en de PP-constructie met *naar* en een bepaald lidwoord als determinator. Dit is bijvoorbeeld het geval bij *naar school* en *naar de school*. Het lijkt er namelijk op dat beide constructies in een zelfde context gebruikt kunnen worden en dan ook eenzelfde soort lezing kunnen krijgen, zoals te zien is in (23).

- (23) a. Ik zal zo *naar school* bellen maar het moet afgelopen zijn Machteld. Ja ma antwoordt Machteld. [CGN fn001020]

- b. Ik bel *naar de school* om te vragen is d'r een boekenpakket aangekomen. [CGN fv400416]
- c. Ook jij hebt nooit de gelegenheid gekregen om *naar school* te gaan. [CGN fn001011]
- d. Ik ben niet *naar de school* in mijn dorp gegaan. Meisjes gingen daar niet heen. [CGN fn001310]

School in de PN-constructie *naar school* kan zowel een generieke lezing als een familiariteits- en/of activiteitslezing krijgen, wat betekent dat er bij deze constructie, net als bij andere constructies waarbij meerdere lezingen mogelijk zijn, sprake is van polysemie. Welke lezing *school* krijgt, is afhankelijk van de context. In (23a) krijgt *school* een familiariteitslezing. Het is niet zomaar een school, maar specifiek de school van Machteld, de dochter van 'ik' in de eerste zin. Ondanks dat er in (23b) sprake is van een PP-constructie *naar de school*, lijkt het erop dat er hier sprake is van zo een zelfde familiariteitslezing. De uiting komt voor in een gesprek tussen twee docenten, omdat zij het eerder in het gesprek over 'onze leerlingen' hebben. 'De school' betreft dus de school waar zij werken. In het geval van (23c) kan *school* zowel een generieke lezing krijgen als een activiteitslezing. Het gaat namelijk niet om een specifieke school, maar om het instituut *school* en daarbij slaat *naar school gaan* vooral op de activiteiten die met *school* worden geassocieerd, zoals leren. De generieke lezing gaat voor (23d) niet op, omdat het specifiek om 'de school in mijn dorp' gaat. De activiteitslezing lijkt in dit voorbeeld echter wel van toepassing, ondanks dat er sprake is van een PP-constructie. Het is zeer waarschijnlijk dat de spreker hier niet (alleen) bedoelt dat zij nooit naar de school als gebouw is gegaan, maar ook dat zij nooit onderwijs heeft gevolgd aan die school. Deze semantische overeenkomsten tussen de PN-constructie en PP-constructie zijn ook te vinden bij de combinatie *naar kantoor*. Hoewel er *naar het kantoor gaan* niet is terug te vinden in het CGN, kan er van de PN-constructie in (24) makkelijk *naar het kantoor* gemaakt worden, met behoud van de familiariteitslezing.

- (24) Kom we gaan even *naar kantoor* want ze zitten hier op te nemen. [CGN fn000395]

De verschillende lezingen die *naar school* en *naar kantoor* kunnen krijgen, kunnen dus ook van toepassing zijn op de PP-constructies *naar de school* en *naar het kantoor*. Dit is eveneens het geval bij de generieke lezing van *naar (de) rook* in (21c); ook in die context kunnen zowel de PN-constructie als de PP-constructie met dezelfde functie gebruikt worden.

4.1.4 Variatie en taalexterne factoren

De laatste vragen van de analyse betreffen de variatie van de PN-constructie en de taalexterne factoren die invloed kunnen hebben op het gebruik van de constructie. Een aantal gevallen van de PN-constructie lijken enkel voor te komen in het Belgisch-Nederlands. Een van die gevallen betreft het eerder genoemde voorbeeld (13a): *naar televisie kijken (of naar tv kijken)*. In het Standaardnederlands komt *televisie* wel voor zonder determinator, maar wordt in dit

soort zinnen *naar* weggelaten: *televisie kijken*. Andere Belgisch-Nederlandse voorbeelden van de PN-constructie die in het Standaardnederlands niet voorkomen zijn:

- (25) a. Dat ligt mij niet maar ‘k ga ne keer *naar stad*, ‘k ga een boodschap gaan doen. [CGN fv400670]
- b. Dat we dan in Leuven gaan die zaterdag. Daar *naar restaurant* en daar ‘ns een toerke maken. [CGN fv700202]
- c. Film kijken doe ‘k graag. Uhm ik kijk ook graag *naar soap*. [CGN fv400174]
- d. In die zin zou het misschien xxx goed geweest achteraf bekeken dat gij dat dan waart geweest die *naar zus* en naar mij belde. [CGN fv901003]

Het lijkt erop dat de variatie van mogelijke nomina binnen de PN-constructie vooral voorkomt bij nomina die een locatie uitdrukken, zoals in (25a) en (25b), een medium, zoals in (25c), of een persoon (familielid), zoals in (25d). Zo is *naar zus* in (25d) in het Nederlands-Nederlands niet mogelijk, maar bijvoorbeeld *naar opa/oma/papa/mama* wel.

- (26) a. Oma glimlacht en even maar schieten haar ogen *naar opa*. [CGN fn001395]
- b. En komt Carlos zaterdag *naar mama*. [CGN fn000735]

De uitingen in (25d) en (26a) zijn eveneens voorbeelden van PN-constructies met *naar* die geen locatief nomen bevatten. Het nomen *mama* in (26b) is dan wel een persoon, maar deze functioneert ook als een locatie. Toch krijgen de nomina in alle drie de voorbeelden een familiariteitslezing.

Er is niet alleen sprake van variatie tussen Belgisch-Nederlands en Nederlands-Nederlands. De uiting in (27) is hier een voorbeeld van.

- (27) Meneer mag ik *naar WC*? [CGN fn009158]

De spreker in (27) is waarschijnlijk nog jong, omdat die een leerling betreft die zijn docent vraagt of hij naar de wc mag. Het kan dus dat hier sprake is van een vorm van jongerentaal, vergelijkbaar met het *Moroccan Flavored Dutch*, zoals onderzocht door Doreleijers et al. (2019).

Bovendien is variatie niet de enige reden dat er gevallen van de constructie te vinden zijn die afwijken van het Standaardnederlands. Soms lijkt de context waarin de spreker zich bevindt ook een rol te spelen. Het lijkt erop dat *de*, *het* of *een* nog weleens worden ingeslikt in de context van een informeel gesprek. Dit lijkt het geval te zijn bij de uitingen in (28).

- (28) a. M'n body is stuk en hij moet ook terug *naar leverancier*. [CGN fn007835]
- b. Dus uhm ondertussen gaat Tia op zoek *naar sleutel* en wat doet Vincent? Geen geduld hij breekt in in 't huis. [CGN fv400275]

Deze varianten van de PN-constructie komen niet voor in het Standaardnederlands. De vraag is echter of er in (28b) sprake is van een onuitgesproken lidwoord binnen een informele context. De spreker is namelijk Belgisch-Nederlands en dus zou er ook sprake kunnen zijn van regionale variatie. En zoals blijkt uit de voorbeelden in (25) zijn er andere nomina mogelijk binnen de PN-constructie in het Belgisch-Nederlands dan in het Nederlands-Nederlands. Deze nomina vallen dan wel weer binnen dezelfde semantische categorieën als de nomina die in het Nederlands-Nederlands voorkomen binnen de PN-constructie.

Uit het corpus blijkt ook dat *naar werk* al in het begin van de jaren nul gebruikt wordt. Het is niet met zekerheid te zeggen dat deze combinatie daarvoor niet gebruikt werd, maar *naar werk* komt bijvoorbeeld niet voor in het corpus van Van der Klis (2010, p. 46), dat teksten bevat uit 1960-1973. De uitingen in (29) zijn voorbeelden die in het CGN voorkomen.

- (29) a. Nou als ie is afgestudeerd moet ie op zoek gaan *naar werk*. [CGN fn008150]
b. Nou Chris ging *naar werk* en toen liep ik de kamer in en ik denk wat hangt daar nou onder de bank? [CGN fn000809]

Zoals ik in de inleiding al stelde, is er wel een verschil tussen (29a) en (29b). Dat verschil betreft niet alleen het gebruik – (29a) komt al langer voor – maar ook de betekenis. In (29a) krijgt *werk* een generieke lezing en in (29b) een familiariteitslezing. Beide voorbeelden zouden overigens een activiteitslezing kunnen krijgen, maar die lezing is inherent aan de nominalisatie *werk*. Dat een nominalisatie van een werkwoord, in dit geval *werken*, zonder determinator een generieke lezing krijgt is een stuk gebruikelijker dan dat het een lezing van familiariteit krijgt. Het lijkt er dus op dat niet zo zeer de PN-constructie *naar werk* ongebruikelijk was en nu in opkomst is, maar vooral de familiariteitslezing van die constructie en dus ook het gebruik in combinatie met het werkwoord *gaan*.

Dan is er nog een complicerende factor, namelijk eventuele fouten in de transcripties. Zoals ik al stelde, komt het voor dat een lidwoord wordt ingeslikt. Soms lijkt het lidwoord echter wel hoorbaar, terwijl het niet in de transcriptie staat. Dit is onder andere het geval bij (30).

- (30) a. De volgende morgen ben ik *naar bureau* gegaan en heb gezegd van ik doe 't niet meer. [CGN fn007992]
b. *Naar bodem* gezonken. [CGN fn008549]
c. Ga je dan nog *naar soos*? [CGN fn000711]

Hoewel er in (30a) en (30b) een determinator ontbreekt, is er in het geluidsfragment dat bij de transcriptie hoort duidelijk een lidwoord te horen. In (30a) is dat 't en in (30b) *de*. Het beoordelen van het geluidsfragment dat bij (30c) hoort is moeilijk, omdat het vrij zacht is. Daarnaast zou *naar soos* een mogelijke PN-constructie kunnen zijn, omdat het nomen een locatie betreft en het dus vergelijkbaar is met andere PN-constructies.

4.2 Specifiekere constructies met *naar* + N

In 4.1 heb ik de meest algemene vormen en betekenissen van de PN-constructie met *naar* besproken, maar de constructie komt ook voor in specifiekere vormen die overeen kunnen komen met specifiekere betekenissen.

Een eerste voorbeeld van een specifieke vorm van de PN-constructie met *naar* is wanneer het nomen in de constructie gevolgd wordt door een opsomming met *en of of* en een ander kaal nomen, of kale nomina.

- (31) a. En in zoverre wil je toch in Nederland een klimaat scheppen waarin je zegt ons bedrijfsleven handelt *naar eer en geweten* en zo hoort dat. [CGN fn000172]
b. 'T gaan *naar psycholoog of psychiater* wordt bekeken vanuit ik ben toch niet gek. [CGN fn001152]
c. De schade van de beving bij Heerlen lijkt mee te vallen zo valt op te maken uit de honderden telefoontjes *naar politie brandweer en het KNMI*. [CGN fn003858]

De PN-constructie in (31a) is een vaste uitdrukking met twee niet-telbare nomina. De nomina in (31b), *psycholoog* en *psychiater*, zijn wel degelijk telbaar en kunnen ook niet buiten de constructie voorkomen zonder determinator. *Politie* en *brandweer* zijn niet telbaar, maar lijken enkel in deze specifieke PN-constructie mogelijk zonder determinator. Een zin met de combinatie van *naar* en *politie* of *brandweer*, zoals *ik bel naar politie/brandweer*, is namelijk ongrammaticaal. Het lijkt er ook op dat alle nomina in (31) enkel in deze specifieke vorm van de PN-constructie voorkomen.

Een andere specifieke vorm van de PN-constructie met *naar* is wanneer de constructie vooraf wordt gegaan door de prepositie *van* en een kaal nomen, zoals te zien in (32).

- (32) a. Dat was zo *van hotel naar hotel*. [CGN fv400292]
b. Hij bleef de rest van de week zwalpen *van café naar café van roes naar roes*. [CGN fv801278]
c. Want hoe ingewikkeld die maatschappij van ons ook in elkaar zit de lange afstand *van grondstof naar product van producent naar consument*. aan 't begin van die keten staat God. [CGN fn001170]

Voorbeelden als (32a) en (32b), waarin tweemaal hetzelfde nomen gebruikt wordt, komen in 21 van de 50 gevallen van deze specifieke vorm van de PN-constructie voor in het CGN. Haeseryn et al. (1997a) noemen in de ANS wel 'combinaties met de voorzetsels *van* en *tot*' als mogelijkheid om een lidwoord weg te laten, maar niet combinaties met de voorzetsels *van* en *naar*.

Een andere variant van de PN-constructie met *naar* die voorkomt is *naar X toe*. De uitingen in (33) bevatten deze constructie.

- (33) a. Nee ja morgen weer *naar stage toe*. [CGN fn006802]

b. Maar heel gevarieerd. Dus zowel *naar pasta toe* als *naar sauzen toe*. [CGN fv400294]

Voorbeeld (33a) betreft de constructie *naar X toe gaan*, alleen ontbreken zowel het onderwerp van de zin als een werkwoord. De betekenis is hetzelfde als de constructie *naar X gaan*, waarin *naar* een directionele betekenis heeft. Uitingen als (33b) lijken in deze context enkel voor te komen in het Belgisch-Nederlands. De betekenis van deze uiting is niet hetzelfde als die van (33a), omdat *naar* niet een directionele lezing krijgt. De constructie betekent zoiets als ‘wat betreft X’.

De verschillende specifiekere varianten van de PN-constructie met *naar* kunnen ook samenkomen, zoals in (34). De uiting (34a) is eveneens Belgisch-Nederlands voorbeeld van de constructie.

- (34) a. Of ‘tgeen dat jullie durven op nationaal vlak naar voren brengen *naar pers en publiek toe*. [CGN fv600222]
b. Daarom speel je dan speel je met dezelfde partners steeds *van tafel naar tafel toe*? [CGN fn007909]
c. Zoals ’t zich uit bij eetverslaving verslaving aan alcohol drugs gokken bij de gevolgen van seksueel misbruik en manipulatief gedrag *van ouders naar kinderen toe*. [CGN fn001152]

In (34a) is de betekenis van *naar* wel directioneel, maar abstracter dan een persoon die zich van de ene naar de andere plek begeeft. De betekenis van (34b) komt overeen met die van (33a); je gaat van de ene tafel naar de andere tafel toe. De zin in (34c) laat zien dat ook meervoudige kale nomina kunnen voorkomen in eenzelfde soort constructie als (34b). De betekenis van *naar* is in (34c) vergelijkbaar met (34a).

De PN-constructie *naar bed* komt ook nog voor in een specifiekere constructie met een specifiekere betekenis. Dit betreft de constructie *naar bed met X*. Deze constructie komt in het CGN voor in combinatie met de werkwoorden *gaan*, *hoeven* en *zijn*. Voorbeelden hiervan zijn te zien in (35).

- (35) a. Ga jij al direct *naar bed gaan met die jongen*? [CGN fv701204]
b. Ja ze hoeft alleen maar *met ’m naar bed* en tegen ’m te liegen. [CGN fn000618]
c. Eigenlijk weet je dan bij haar al wel die is *ermee naar bed* geweest. Altijd seks. Hoppa. [CGN fn007969]

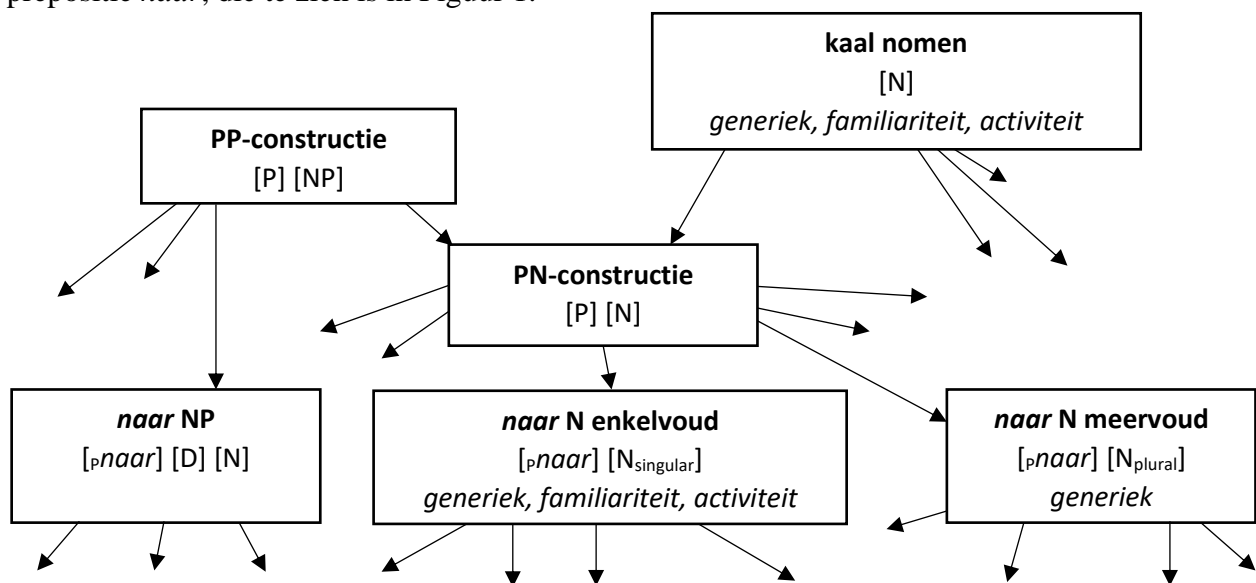
De constructie betekent in alle drie de uitingen in (35) ‘seks hebben met X’. De betekenis van *naar bed* is in deze context ook niet per definitie letterlijk. De seks zou in principe ook kunnen plaatsvinden op andere plekken. In *naar bed gaan/hoeven/zijn geweest met X* krijgt de PN-constructie met *naar* ook een activiteitslezing, omdat seks hebben gezien kan worden als een typische activiteit die geassocieerd wordt met een bed. Die activiteitslezing is ook van

toepassing op de meer algemene constructie *naar bed (gaan)*. De typische activiteit die geassocieerd wordt met het nomen *bed* is dan *slapen*.

4.3 Constructienetwerk

In 4.1 en 4.2 heb ik de verschillende abstracte en specifieke(re) vormen en betekenissen van de PN-constructie met de prepositie *naar* uiteengezet. Deze vormen en betekenissen kunnen nu worden samengebracht in een constructienetwerk. Het constructienetwerk kan gezien worden als een schematische weergave van de resultaten van de case study. Ik zal eerst focussen op het bovenste deel van het constructienetwerk, het deel met de meer abstracte constructies, en vervolgens zal ik de dochterconstructies behandelen die de eigenschappen erven van deze abstracte moederconstructies.

De PN-constructie op zichzelf is een vrij abstracte constructie. Er kunnen verschillende preposities en nomina op de plek van P of N staan, maar deze abstracte constructie staat niet per definitie bovenaan in het constructienetwerk. Er zijn namelijk nog abstractere (moeder)constructies waar deze constructie vormelijke en semantische eigenschappen van erft. In het constructienetwerk van de PN-constructie van Goldberg (2013) staat enkel de PP-constructie als moederconstructie boven de PN-constructie. In 2.3 stelde ik al dat Goldbergs analyse van de PN-constructie te summier was, maar ook het constructienetwerk van Goldberg blijkt onvolledig te zijn. Er zijn namelijk meer constructies dan alleen de PP-constructie die invloed hebben op de vorm en betekenis van de PN-constructie, in ieder geval als het gaat om de PN-constructie met de prepositie *naar*. De iets specifiekere constructie *naar + N* kan gezien worden als dochterconstructie van de PN-constructie. De verschillende lezingen – generiek, familiariteit en activiteit – die het nomen binnen de PN-constructie met *naar* kan krijgen, lijken niet te worden doorgegeven door de NP binnen de PP-constructie. Een volledige NP krijgt zelden zo een lezing. Het lijkt er eerder op dat de PN-constructie met *naar* semantische eigenschappen erft van het kale nomen (N). N, en geen NP, zou dus gezien kunnen worden als een moederconstructie. Dit resulteert in een eerste versie van het bovenste deel van het constructienetwerk van de PN-constructie met de prepositie *naar*, die te zien is in Figuur 1.

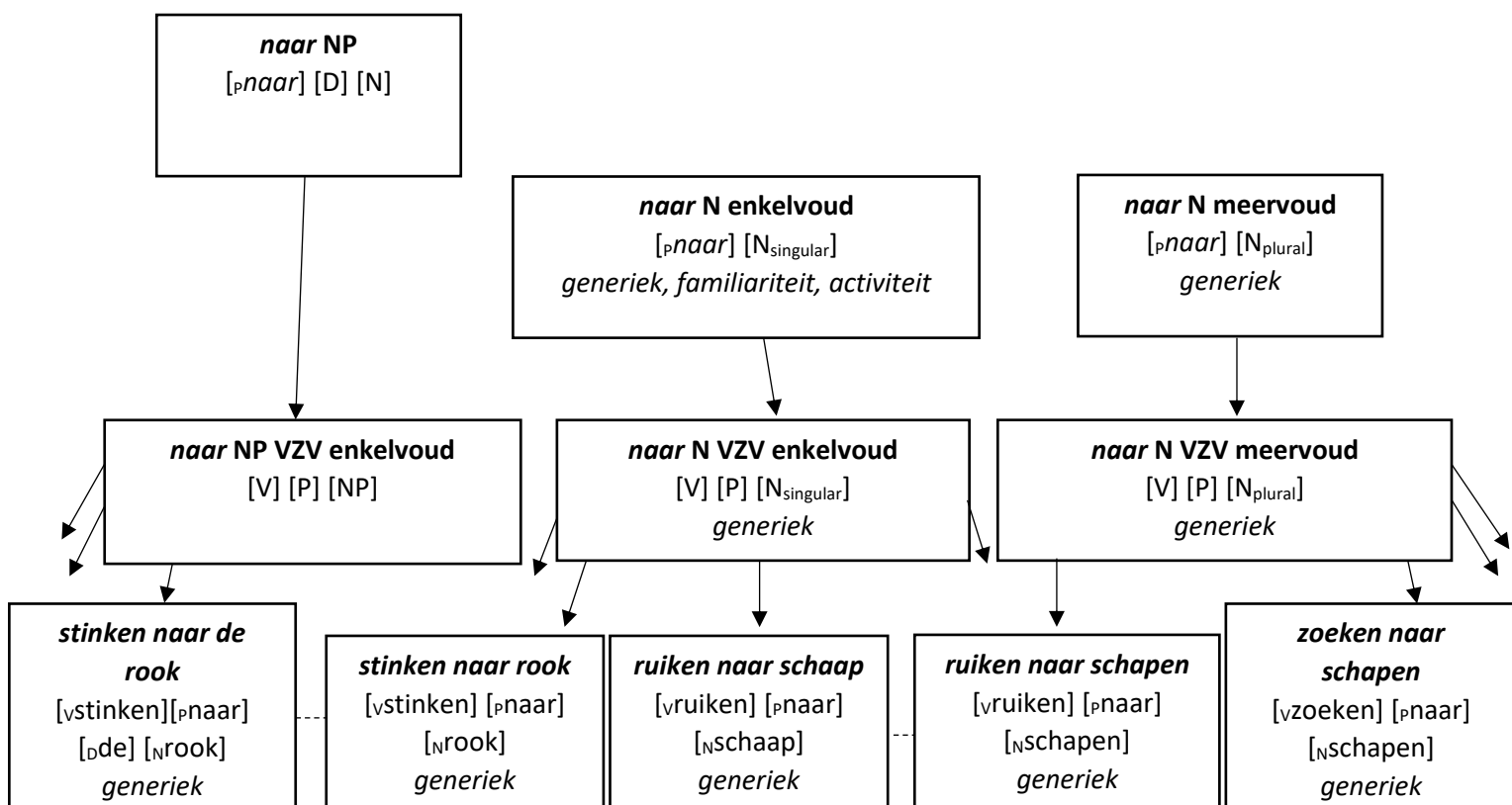
Figuur 1. Bovenste deel constructienetwerk *naar + N*

Het netwerk in Figuur 1 laat door middel van pijlen zien dat het kale nomen en de PP-constructie functioneren als abstracte(re) constructies waarvan de PN-constructie (delen van de) vorm en betekenis erft. Deze abstracte constructies zijn eveneens moederconstructies van nog veel meer andere constructies, die op zichzelf voor dit onderzoek niet relevant zijn. Omdat het wel relevant is om te weten dat er meerdere dochterconstructies zijn, worden deze constructies uitgebeeld door de pijlen die niet naar een van de tekstvakken wijzen. De case study heeft enkel betrekking op de prepositie *naar* en daarom is enkel de constructie *naar* N in dit figuur opgenomen als dochterconstructie van de PN-constructie en *naar* NP als dochter van de PP-constructie. Ook hier verbeelden de pijlen in de andere richtingen de andere mogelijke dochterconstructies.

Uit de analyse blijkt dat de PN-constructie met *naar* kan functioneren als verschillende bepalingen en samen kan gaan met verschillende werkwoorden. Deze specifiekere constructies zijn de dochterconstructies van de constructies onderaan in Figuur 1. Het type bepaling en het werkwoord waar de constructie mee samengaat hebben namelijk invloed op de mogelijke vorm en functie van de constructie. De PN-constructies die functioneren als verschillende bepalingen zijn ook weer moederconstructies van nog specifiekere constructies, waarbij bijvoorbeeld ook de combinatie met het werkwoord een rol speelt. Daarom zal ik per bepaling behandelen hoe zo een specifiekere constructienetwerk van *naar* + N eruitziet.

De PN-constructie met *naar* die functioneert als zinsbepaling kan zowel een dochterconstructie van *naar* N enkelvoud zijn als van *naar* N meervoud. Bij die laatste constructie is er in het corpus slechts één specifiekere constructie gevonden, namelijk *naar omstandigheden*. De betekenis van deze constructies staat geheel los van het werkwoord en is minder doorzichtig dan die van bijvoorbeeld *naar* + N als bijwoordelijke bepaling. Er is ook geen sprake van een directionele lezing van *naar*. Zo betekent *naar schatting* ‘zoals geschat wordt, grofweg, ongeveer, om en nabij’, *naar verhouding* ‘vergeleken met X’ en *naar verwachting* ‘zoals verwacht wordt’, maar de betekenis van *naar omstandigheden* is weer iets specifieker: ‘de bijzondere toestand in aanmerking genomen’. De betekenissen van deze specifieke PN-constructies vertoont enige overlap, zoals bij *naar schatting* en *naar verwachting*, maar er is geen vaste formule voor alle PN-constructies die zinsbepalingen zijn. Omdat dit deel van het constructienetwerk geen verdere bijzonderheden bevat, zal ik de schematische weergave hiervan achterwege laten.

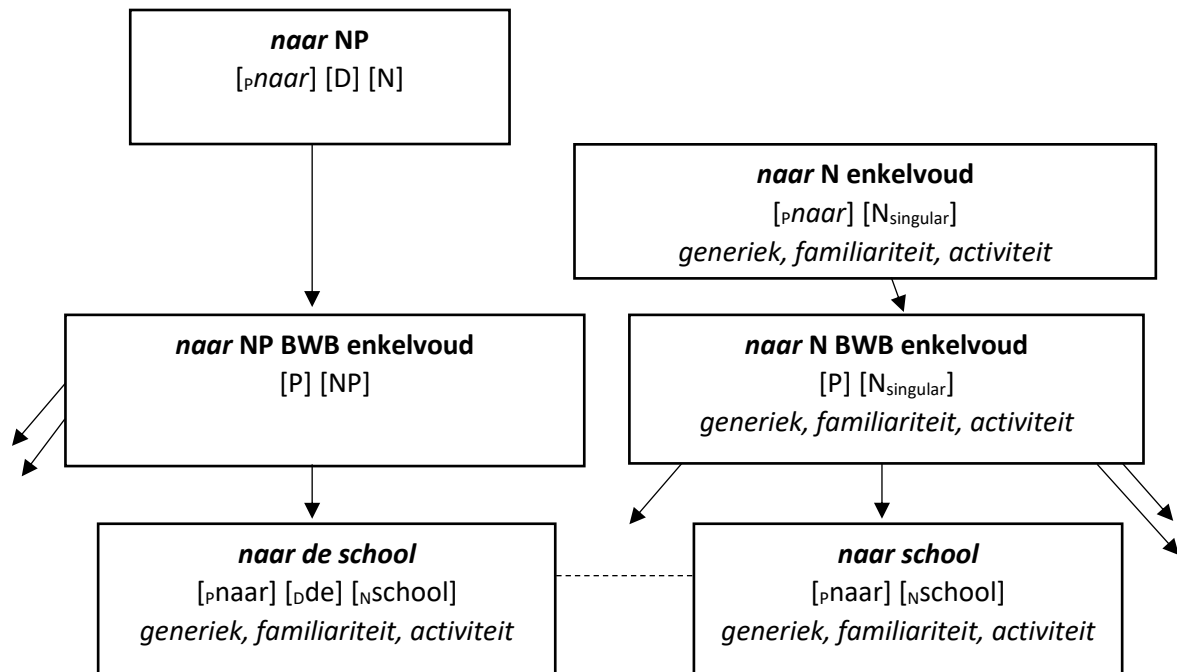
Het deel van het constructienetwerk met *naar* + N als voorzetselvoorwerp of als bijwoordelijke bepaling heeft, in tegenstelling tot de zinsbepaling, veel voeten in de aarde. Hoewel het onderscheid tussen *naar* + N als bijwoordelijke bepaling en *naar* + N als voorzetselvoorwerp soms onduidelijk is, zijn er wel degelijk specifieke constructies die als voorzetselvoorwerp gezien kunnen worden. De constructie *naar* N voorzetselvoorwerp is net als de zinsbepaling een dochterconstructie van *naar* N enkelvoud en *naar* N meervoud. De constructies die dan weer de dochter zijn van deze constructie bevatten ook werkwoorden als *happen*, *snakken*, *luisteren*, *zoeken*, *ruiken*, *verlangen*, *verwijzen*, *stinken* en *onderzoek doen*, omdat *naar* een vaste prepositie is bij deze werkwoorden, en omdat deze werkwoorden invloed hebben op de mogelijke vormen van *naar* + N. De nomina binnen dit type constructie krijgen meestal een generieke lezing. Een voorbeeld van de specifiekere dochterconstructies van *naar* N voorzetselvoorwerp is te zien in Figuur 2.

Figuur 2. Specifiekere constructies bij naar + N voorzetselvoorwerp

De specifiekere dochterconstructies in Figuur 2 laten twee dingen zien. Allereerst is er bij sommige constructies sprake van homonymie. Zoals gesteld in 4.1.3 kan de specifieke PN-constructie *stinken naar rook* eenzelfde functie hebben als de PP-constructie *stinken naar de rook*. Deze constructies kunnen binnen het constructienetwerk gezien worden als zusterconstructies. In het netwerk in Figuur 2 is deze horizontale relatie weergegeven door middel van een stippellijn tussen beide constructies. Diezelfde stippellijn is te zien tussen *ruiken naar schaaap* en *ruiken naar schapen*. Deze constructies vervullen eveneens eenzelfde functie. Ten tweede laten de PN-combinaties *naar schaaap* en *naar schapen* zien dat een bepaalde combinatie van *naar* met een kaal enkelvoudig nomen niet met ieder werkwoord gepaard kan gaan. Zo is *ruiken naar schaaap* wel grammaticaal, maar ontbreekt **zoeken naar schaaap* in het netwerk, omdat deze constructie niet voorkomt en ongrammaticaal is. *Zoeken naar schapen* is dan weer wel grammaticaal.

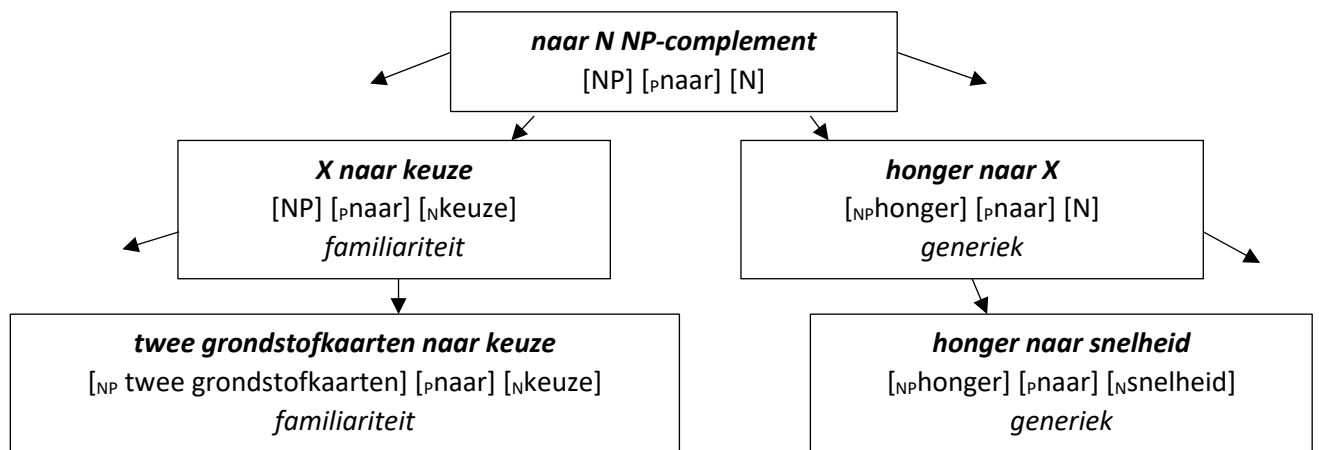
Een ander voorbeeld van homonymie is te zien bij de constructies *naar school* en *naar de school*. *Naar school* kan een dochterconstructie zijn van *naar N* voorzetselvoorwerp, in het geval van *bellen naar school*. De constructie die ik nu ga behandelen is *naar school* als dochterconstructie van *naar N* bijwoordelijke bepaling. Deze constructie kan namelijk eenzelfde functie vervullen als de PP-constructie *naar de school*. Beide constructies kunnen drie verschillende lezingen krijgen. In Figuur 3 is het deel van het constructienetwerk te zien met de specifiekere constructies *naar (de) school*.

Figuur 3. Constructienetwerk naar school

Ook in Figuur 3 is de horizontale relatie tussen twee constructies, *naar de school* en *naar school*, weergegeven door een stippellijn. Beide constructies kunnen een generieke lezing of een familiariteits- of activiteitslezing krijgen. Soms zijn meerdere lezingen mogelijk. Opvallend is dat de abstracte constructie *naar NP BWB enkelvoud* in principe op zichzelf geen specifieke lezing(en) krijgt. De vraag is van welke constructie *naar de school* die lezingen dan erft. Het zou kunnen dat door de horizontale relatie met *naar school* de constructie semantische eigenschappen erft van *naar N BWB enkelvoud*. De constructie *naar N BWB enkelvoud* kent, naast *naar school*, ook nog andere dochterconstructies met andere vormen dan alleen *naar + N*. Voorbeelden hiervan zijn behandeld in 4.2, zoals *naar N of/en N*, *van N naar N*, of *naar N toe*. De specifieke constructie *naar bed gaan/zijn geweest met X* staat nog iets lager in het netwerk. Het is een dochterconstructie van *naar bed*.

Ook de *naar N NP-complement* constructies hebben dochterconstructies die verschillende lezingen kunnen krijgen. Opvallend is dat deze naast een generieke lezing ook een familiariteitslezing kunnen krijgen. Dit is te zien in Figuur 4.

Figuur 4. Deel van constructienetwerk naar N NP-complement

Zowel *X naar keuze* als *honger naar X* zijn dochterconstructies van de *naar N NP*-complementconstructie. De constructies variëren alleen in welk deel van de constructie productief is. Zoals te zien in Figuur 4 krijgt het kale nomen *keuze* in *twee grondstofkaarten naar keuze* een familiariteitslezing, maar het nomen *snelheid* in *honger naar snelheid* een generieke lezing.

Wat in de besproken (delen van) constructienetwerken nog niet aan bod is gekomen, is de (regionale) variatie die ook terug te vinden is in de PN-constructie met de prepositie *naar*. De vraag is hoe die variatie het beste in een constructienetwerk weer te geven is. Zo kunnen bijvoorbeeld *naar stad* en *naar restaurant* in het Belgisch-Nederlands dochterconstructies zijn van *naar N BWB* enkelvoud, maar in het Nederlands-Nederlands niet. Maar ook *naar wc* is in het CGN teruggevonden. Deze vorm komt eveneens niet voor in het Standaardnederlands, maar kan gezien worden als een informele vorm. Het zou een optie kunnen zijn om daar waar de constructie afwijkt van de standaardtaal bijvoorbeeld '(BE-NL)' of '(informeel)' achter de naam van de constructie te zetten.

5. Discussie

In dit hoofdstuk reflecteer ik op de vraag wat de analyse van *naar* + N kan betekenen voor PN-constructies met andere preposities (5.1), maar ook op de vraag in hoeverre de constructiegrammatica een toereikende benadering is geweest voor deze analyse en hoe deze benadering zich verhoudt tot eerder (generatief georiënteerd) onderzoek (5.2).

5.1 PN-constructie

De case study van de PN-constructie met *naar* geeft een breder perspectief op *naar* + N, omdat alle kale nomina in dit onderzoek zijn meegenomen, in tegenstelling tot eerder (generatief) onderzoek waarin enkel de constructie met een kaal telbaar enkelvoudig nomen is bestudeerd. Daarnaast zijn er specifiekere vormen van de constructie teruggevonden in het corpus en is er sprake van variatie. Deze aspecten zijn eveneens meegenomen in de analyse. Dit laat zien dat er in eerder onderzoek verschillende kanten van de PN-constructie onderbelicht zijn geweest, die wel degelijk het bestuderen waard blijken te zijn.

Zo roept de telbaarheid van de nomina binnen de PN-constructie vragen op. Het is niet alleen de vraag welke nomina gezien kunnen worden als telbaar, maar ook of die telbaarheid eigenlijk wel wat uitmaakt als het gaat om de vorm en betekenis van de constructie. Diezelfde kanttekeningen kunnen gezet worden bij de vraag of het nomen buiten de PN-constructie zonder determinator kan voorkomen en dus ook bij de vraag welke nomina vallen onder de term 'defectieve nomina'. De case study van *naar* + N laat bijvoorbeeld al zien dat er meer defectieve nomina lijken te zijn dan in eerder onderzoek wordt beweerd. Daarnaast laat de case study zien dat een specifieke lezing bij ieder nomen kan voorkomen. De telbaarheid van het nomen en of het nomen buiten de constructie zonder determinator kan voorkomen lijken hier niet direct invloed op te hebben. De frequentie van een specifieke combinatie van *naar* + N lijkt daarentegen wel degelijk van invloed te zijn. De familiariteits- en activiteitslezing komen bij de minder frequente combinaties niet voor. Dit zou mogelijk ook kunnen gelden voor PN-constructies met andere preposities en zodoende zou het kunnen lonen om naar deze constructies te kijken zonder de beperkte blik van een kaal telbaar enkelvoudig nomen. Deze benadering zou ook beter aansluiten bij een constructionele invalshoek, omdat de constructie op deze manier geanalyseerd wordt op basis van de *surface form*, *naar* + N. Desalniettemin heb ik wel een lijst gemaakt met defectieve nomina binnen de PN-constructie, om de lacunes in eerder onderzoek aan te kunnen tonen. De ambiguïteit met betrekking tot de telbaarheid van een nomen en het kunnen voorkomen als kaal nomen buiten de PN-constructie hebben uiteraard ook invloed op mijn eigen oordeel en dus op de lijst die ik op basis van dat oordeel heb opgesteld. Hoewel oordelen over defectieve nomina geen groot onderdeel vormen van de eindconclusie van dit onderzoek, is het toch belangrijk om dit in het achterhoofd te houden.

De case study van *naar* + N laat eveneens zien dat tot wat voor type bepaling een PN-constructie behoort invloed heeft op de mogelijke vorm van de constructie en dus op de mogelijke nomina waarmee *naar* gecombineerd kan worden. Daarnaast heeft het type bepaling invloed op de betekenis. Zo is de directionele betekenis van *naar* bij zinsbepalingen als *naar schatting* of *naar omstandigheden* niet van toepassing. Deze PN-constructies zijn frequent teruggevonden in het corpus. Een hoge frequentie kan een hoge mate van *entrenchment* betekenen. Deze constructies zijn dus waarschijnlijk meer als een eenheid

opgeslagen dan andere, minder frequente, combinaties van *naar* + N. Dit komt overeen met de generatieve analyse van uitdrukkingen als *in principe* die gezien worden als idiomatisch. Ook bij voorzetselvoorwerpen als *stinken naar rook* of *happen naar adem* is de directionele betekenis van *naar* niet van toepassing. Wanneer de PN-constructie functioneert als een voorzetselvoorwerp heeft ook het werkwoord waarmee de constructie samengaat invloed op de mogelijke vorm en betekenis. In het geval van *naar* + N is bijvoorbeeld *ruiken naar schaaap* wel mogelijk, maar **zoeken naar schaaap* niet. Deze constatering nodigen uit tot nader onderzoek van PN-constructies met andere preposities. De vraag is of deze constructies dezelfde soort vormelijke en semantische beperkingen kennen.

Bij de PN-constructie met *naar* is er zowel sprake van polysemie, één vorm die correspondeert met verschillende lezingen, als homonymie, verschillende vormen die eenzelfde functie vervullen. Die polysemie was al bekend door het onderzoek van Stvan (1998) waarin de verschillende lezingen van kale nomina uiteen worden gezet. Deze lezingen zijn niet alleen van toepassing op kale nomina binnen de PN-constructie, maar ook op kale nomina buiten de PN-constructie. In 2.2.2 haalde ik al een voorbeeld van homonymie aan bij de preposities *per* en *met de*. De case study met *naar* laat zien dat ook bij eenzelfde prepositie een bepaalde PN-constructie eenzelfde functie kan hebben als de PP-constructie met een bepaald lidwoord. In het CGN zijn er alleen uitingen gevonden waarin de PN-constructie en de PP-constructie *naar (de) school* en *naar (het) kantoor* een zelfde functie vervullen, in combinatie met de werkwoorden *gaan* en *bellen*. Ik sluit echter niet uit dat dit bij meerdere werkwoorden het geval kan zijn. Dit geldt ook voor *stinken naar (de) rook*. Het zou goed kunnen dat meerdere PN-combinaties betekenisovereenkomsten laten zien tussen de PN-constructie en de PP-constructie. Zo lijkt het er bijvoorbeeld op dat *op tafel* en *op de tafel* eenzelfde functie kunnen vervullen. Ook dit vereist nader onderzoek naar PN-constructies (en PP-constructies) met andere preposities dan *naar*.

Uit het corpusonderzoek blijkt dat er naast de standaard PN-constructie *naar* N ook specifiekere vormen van de constructie gebruikt worden, zoals *naar* N *of/en* N, *van* N *naar* N, *naar* N *toe*, of *naar bed gaan/zijn geweest met X*. Dit roept de vraag op of er bij PN-constructies met andere preposities dan *naar* ook specifiekere vormen (met specifiekere betekenissen) te vinden zijn en ook dit vraagt om een corpusonderzoek met een bredere blik. Het corpusonderzoek van deze case study heeft eveneens laten zien dat er op verschillende manieren sprake is van variatie bij de PN-constructie met de prepositie *naar*. In de inleiding stipte ik al de diachrone variatie van *naar (mijn/het) werk* aan, maar er is ook sprake van regionale variatie en variatie tussen formeel en informeel taalgebruik. Het is aannemelijk dat die variatie ook voorkomt bij PN-constructies met andere preposities, maar hoe die variatie er precies uit ziet zal nader onderzocht moeten worden. Genrevariatie zou hierbij ook meegenomen kunnen worden, aangezien voor dit onderzoek enkel gebruik is gemaakt van een analyse van gesproken taal. Corpusonderzoek naar gesproken taal brengt eveneens een complicerende factor met zich mee. In hoeverre een bepaalde combinatie van *naar* + N namelijk gezien kan worden als variatie, of als een fout in de transcriptie van het CGN, is soms lastig te bepalen. Dit is dus een beperking van deze case study, omdat uitspraken hierover enkel gebaseerd zijn op mijn eigen oordeel. Aan de andere kant zijn er op basis van een vergelijking met de geluidsfragmenten wel degelijk fouten ontdekt in de transcripties. Dit

laat het belang van een kwalitatieve analyse zien, die niet (alleen) wordt uitgevoerd door middel van computationele tools.

5.2 Constructiegrammatica

Voor de analyse van deze case study heb ik gebruik gemaakt van de belangrijkste inzichten uit de constructiegrammatica. De betekent echter niet dat deze analyse representatief is voor de gehele constructiegrammatica. Er bestaat namelijk niet één manier om een constructionele analyse uit te voeren. De analyse van dit onderzoek zet zich wel af tegen de meer generatieve analyses. Een eerste verschil met die analyses is de focus op de *surface form*, *naar + N*. Dit benoemde ik al kort in 5.1. Door de constructie op deze manier te benaderen heb ik een breder beeld kunnen geven van *naar + N* dan het iets beperktere beeld dat voortkwam uit de meer generatief georiënteerde onderzoeken.

Maar een constructionele analyse betekent niet dat er geen enkele overeenkomst is tussen mijn analyse en die van onderzoeken met een generatieve invalshoek. Zo stel ik dat de abstracte constructie *naar + N* specifiekere dochterconstructies heeft die functioneren als verschillende bepalingen. Deze dochterconstructies lijken overeenkomsten te tonen met sommige typen PN-constructies uit eerder onderzoek. De constructie *naar + N zinsbepaling* kan gezien worden als het ‘fixed PP-D’ type van Van der Beek (2005, p. 122), of het ‘PN-based’ type van Le Bruyn et al. (2012, p. 188), vanwege het idiomatische karakter en de non-compositionele betekenis. *Naar N* voorzetselvoorwerp en *naar N* NP-complement kunnen gezien worden als de typen ‘PP-D verbal complement’ en ‘PP-D nominal complement’ van Van der Beek (2005). *Naar N* bijwoordelijke bepaling lijkt het meest op het ‘N-based’ type van Grøn et al. (2010, p. 17), maar de analyse van dit type wijkt wel af van die van het ‘N-based’ type. Volgens Grøn et al. is er bij dit type namelijk sprake van semantische verrijking ten opzichte van de PP-constructie. Dit lijkt inderdaad soms het geval te zijn, maar lang niet altijd. Denk aan de overeenkomsten tussen *naar school* en *naar de school*. Daarnaast stellen zij dat het nomen bij dit type bepaalt of er determinatoromissie kan plaatsvinden, wat een uitspraak is die binnen een constructionele benadering niet zo snel wordt gedaan. Er is namelijk geen determinator die wordt weggelaten, want dat impliceert een onderliggende structuur en de focus van een constructionele analyse ligt op de vorm van de constructie zelf.

De semantische overeenkomsten tussen *naar school* en *naar de school* zijn binnen de constructiegrammatica goed te verklaren vanuit de horizontale relaties in het constructienetwerk. Het idee vanuit de meer generatieve analyses dat *naar school* een vast paar zou vormen, wordt door deze variatie in vorm wel enigszins verworpen. Wat betreft de term *coercion* zorgen *naar school* en *naar de school* juist weer voor een probleem binnen de constructionele benadering. Het idee dat *school* een speciale lezing krijgt door de PN-constructie, komt niet overeen met het feit dat die speciale lezing ook voorkomt binnen de PP-constructie. Hoe het komt dat sommige nomina zo een speciale lezing krijgen, kan dit onderzoek nog niet verklaren. De lezingen lijken wel enkel voor te komen bij meer frequentie combinaties van *naar + N*. Daarnaast lijkt het erop dat alle nomina, ook de telbare, binnen de PN-constructie veelal een niet-telbare interpretatie krijgen. Dit is dan wel weer een aanwijzing voor een vorm van *coercion* bij deze constructie. Wat dat betreft sluit ik mij op basis van dit onderzoek aan bij de ideeën van Borer (2005), die ik uiteen heb gezet in 2.2.1. De kritiek die

Kiss (2019) op deze analyse heeft, is voor dit huidige onderzoek niet relevant, omdat mijn definitie van de PN-constructie sowieso al veel breder is dan die van de BPP in het onderzoek van Kiss.

Een ander onderdeel van de constructionele analyse van dit onderzoek is het verwerken van de inzichten uit de analyse in een constructienetwerk. Hoewel deze schematische weergave op zich verhelderend kan werken, kan zo een schema alle nuances van de mogelijkheden van vorm en betekenis van een constructie maar moeilijk weergeven. Variatie, zowel in vorm en als betekenis, is een voorbeeld van zo een nuance. Ik heb steeds kleine delen van het netwerk moeten uittekenen om het overzichtelijk te houden en dan nog heb ik in die delen niet alles kunnen vatten. Wel hebben de constructienetwerken inzicht kunnen bieden in de erfelijkheidsrelaties, zowel de verticale moeder-/dochterrelaties als de horizontale relaties tussen verschillende abstracte en specifiekere constructies. Ook zo een constructienetwerk kan dus bijdragen aan een breder perspectief op de PN-constructie, in dit geval *naar* + N. Daarom denk ik dat het zinvol kan zijn om ook PN-constructies met andere preposities dan *naar* op deze manier te benaderen, om zo dit beeld nog completer te maken.

6. Conclusie

In deze masterscriptie heb ik een antwoord gegeven op de vraag: Hoe kan de PN-constructie in het Nederlands geanalyseerd worden met behulp van inzichten uit de constructiegrammatica? Om deze vraag te beantwoorden heb ik gebruik gemaakt van drie deelvragen.

De eerste deelvraag betreft: Wat zijn de vormelijke en semantische eigenschappen van de PN-constructie? De analyse van de PN-constructie met *naar* (4.1 en 4.2) laat zien dat niet alleen enkelvoudige telbare nomina het bestuderen waard zijn, maar ook dat het lastig kan zijn om nomina als telbaar of niet-telbaar te classificeren. Het corpusonderzoek laat zien dat er bijvoorbeeld meer defectieve nomina lijken te zijn dan in eerder onderzoek gesteld is. Het lijkt er echter op dat binnen de PN-constructie met de prepositie *naar* nomina over het algemeen een niet-telbare interpretatie krijgen. Dit resultaat nodigt uit tot vervolgonderzoek om te bepalen in hoeverre de telbaarheid van nomina relevant zou moeten zijn voor het analyseren van de vorm en functie van de PN-constructie. Daarnaast zijn er in dit corpusonderzoek ook specifiekere vormen van de PN-constructie gevonden die soms corresponderen met specifiekere betekenissen. In deze specifiekere constructies kunnen soms ook andere nomina voorkomen dan binnen de constructie *naar* + N. De nomina binnen de PN-constructie met de prepositie *naar* krijgen veelal een generieke lezing, maar ook de familiariteits- en activiteitslezingen komen voor. De zinsbepalingen krijgen vaak een eigen specifiekere betekenis. Er is bij de constructie *naar* + N zowel sprake van polysemie, als van homonymie. Als laatste is er variatie in vorm gevonden, die zeker uitnodigt tot vervolgonderzoek naar andere preposities dan *naar* en naar het gebruik van de PN-constructie binnen meerdere genres.

De tweede deelvraag is: Hoe ziet een constructienetwerk van de PN-constructie eruit? De analyse in paragraaf 4.3 laat zien dat het onmogelijk is om één enkel constructienetwerk te ontwerpen van een constructie als *naar* + N. Daarom heb ik verschillende delen van het constructienetwerk geprobeerd te beschrijven en sommige daarvan zijn ook schematisch weergegeven. De netwerken geven een goed beeld van een aantal erfelijkheidsrelaties tussen de abstracte en specifiekere constructies. Ook de horizontale relaties worden zo duidelijk. Een schematische weergave van een constructienetwerk blijkt wel altijd een vereenvoudigde versie te moeten zijn van een volledige analyse, omdat alle mogelijkheden en nuances nu eenmaal niet in zo een schema passen. Een constructienetwerk kan dus een goede aanvulling zijn op een analyse, maar kan een analyse nooit vervangen.

De laatste deelvraag luidt: In hoeverre zijn de inzichten uit de constructiegrammatica toereikend voor een analyse van de PN-constructie? Wat leveren de resultaten van deze analyse op ten opzichte van de resultaten van meer generatieve analyses? In de reflectie van paragraaf 5.2 heb ik uiteengezet hoe de constructiegrammatica de blik op een specifieke constructie kan verbreden. Dit kan zeker gezien worden als een aanvulling op eerdere generatieve analyses. Bepaalde aspecten van de constructie die binnen die analyses onderbelicht zijn gebleven, zoals specifiekere vormen, combinaties met niet-telbare en meervoudige nomina, en verschillende vormen van variatie, zijn wel meegenomen in de constructionele analyse van *naar* + N in dit onderzoek. Het bestuderen van deze aspecten heeft zowel nieuwe inzichten gegeven in de constructie, als nieuwe vragen opgeroepen.

Antwoorden op deze nieuwe vragen kunnen hopelijk gevonden worden in verder onderzoek naar deze constructie.

Bibliografie

- Andree, M. (2022). *Dus ik een scriptie schrijven. Een analyse van zinnen zonder persoonsvorm*. BA-scriptie.
- Baldwin, T., Beavers, J., Beek, L. van der, Bond, F., Flickinger, D., & Sag, A. I. (2006). In Search of a Systematic Treatment of Determinerless PPs. In P. Saint-Dizier (Ed.), *Syntax and Semantics of Prepositions* (pp. 163-180). Dordrecht: Springer.
- Beek, E. van der (2005). *Topic in Corpus-Based Dutch Syntax*. PhD dissertation University of Groningen.
- Boogaart, R., Colleman, T., & Rutten, G. (2014). Constructions all the way everywhere: Four new directions in constructionist research. In R. Boogaart, T. Colleman, & G. Rutten (Eds.), *Extending the Scope of Construction Grammar* (pp. 141-179). Berlin/Boston: De Gruyter Mouton.
- Borer, H. (2005). *In name only*. Oxford: Oxford University Press.
- Carlson, G. (2006). The meaningful bounds of incorporation. In S. Voegleer, & L. Tasmowski (Eds.), *Linguistics Today (Vol. 95) Non-definiteness and Plurality* (pp. 35-50). John Benjamins Publishing Company.
- Cappelle, B. (2014). Conventional combinations in pockets of productivity. In R. Boogaart, T. Colleman, & G. Rutten (Eds.), *Extending the Scope of Construction Grammar* (pp. 251-281). Berlin/Boston: De Gruyter Mouton.
- Croft, W. (1991). *Syntactic Categories and Grammatical Relations*. Chicago: University of Chicago Press.
- Croft, W., & Cruse, D. A. (2004). *Cognitive Linguistics*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Doreleijers, K., Koppen, M. van, & Nortier, J. (2019). Lidwoordomissie in Moroccan Flavored Dutch. Kale nomina in eentalige Nederlandse uitingen. *Nederlandse Taalkunde*, 24(3), 291-322.
- Eerten, van L. (2007). Over het Corpus Gesproken Nederlands. *Nederlandse Taalkunde*, 12(3), 194-215.
- Goldberg, A. E. (1995). *A Construction Grammar Approach to Argument Structure*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Goldberg, A. E. (2002). Surface generalizations: An alternative to alternations. *Cognitive Linguistics*, 13(4), 327-356.
- Goldberg, A. E. (2003). Constructions: A New Theoretical Approach to Language. *Trends in Cognitive Sciences*, 7(5), 219-224.
- Goldberg, A. E. (2013). Constructionist Approaches. In T. Hoffmann, & G. Trousdale (Eds.), *The Oxford Handbook of Construction Grammar* (pp. 14-31). Oxford: Oxford University Press.
- Gries, S. Th. (2013). Data in Construction Grammar. In T. Hoffmann, & G. Trousdale (Eds.), *The Oxford Handbook of Construction Grammar* (pp. 93-108). Oxford: Oxford University Press.
- Grøn, A., Le Bruyn, B., Swart, H. de, & Zwarts, J. (2010). Bare PPs across languages. Utrecht university.

- Haeseryn, W., Romijn, K., Geerts, G., Rooij, J. de, & Toorn, M. van der (1997a). 4.5.3. Na voorzetsels (versie 2.1). *Algemene Nederlandse Spraakkunst*. <https://e-ans.ivdnt.org/topics/pid/ans040503lingtopic>.
- Haeseryn, W., Romijn, K., Geerts, G., de Rooij, J. & van den Toorn, M. (1997b). 20.6.1 Inleiding (versie 2.1). *Algemene Nederlandse Spraakkunst*. Van <https://e-ans.ivdnt.org/topics/pid/ans200601lingtopic>, 03 mei 2024.
- Hilpert, M. (2014). *Construction Grammar and its Application to English*. Edinburgh: University Press.
- Himmelman, N. P. (1998). Regularity in irregularity: Article use in adpositional phrases. *Linguistic Typology*, 2, 315-353.
- Instituut voor de Nederlandse Taal (2024). *Corpus Gesproken Nederlands (CGN)*. Van <https://taalmaterialen.ivdnt.org/download/tstc-corpus-gesproken-nederlands/>, 9 april 2024.
- Kay, P., & Fillmore, C. J. (1999). Grammatical Constructions and Linguistic Generalizations: The What's X Doing Y? Construction. *Language*, 75(1), 1-33.
- Kiss, T. (2019). Determiner omission in German prepositional phrases. *J. Linguistics*, 55, 305-355.
- Klis, van der (2010). *Bare PPs from a Multilingual Perspective*. MA-thesis
- Labov, W. (1969). Contraction, deletion, and inherent variability of the English copula. *Language*, 45(4), 715-762.
- Lakoff, G. (1987). *Women, Fire and Dangerous Things: What Categories Reveal about the Mind*. Chicago University Press.
- Langacker, R. W. (1983). *Foundations of Cognitive Grammar*. Indiana University Linguistics Club.
- Langacker, R. W. (1987). *Foundation of Cognitive Grammar (Vol 1.) Theoretical Prerequisites*. Stanford: Stanford University Press.
- Langacker, R. W. (1988). A Usage-Based Model. In B. Rudzka-Ostyn (Ed.), *Topics in Cognitive Linguistics* (pp. 127-161). John Benjamins Publishing Company.
- Le Bruyn, B., Swart, H. de, & Zwarts, J. Quantificational prepositions. *UCLA Working Papers in Linguistics*, 17(23), 187-196.
- Smith Stvan, L. (2006). Semantic incorporation as an account for some bare singular count noun uses in English. *Lingua*, 119, 314-333.
- Stvan, L. S. (1998). *The semantics and pragmatics of bare singular noun phrases*. Northwestern University Proquest Dissertations Publishing.
- Stvan, L. S. (2007). Semantic incorporation as an account for some bare singular count noun uses in English. *Lingua*, 119, 314-333.
- Swart, H. de, & Zwarts, J. (2009). Less form – more meaning: Why bare singular nouns are special. *Lingua*, 119, 280-295.
- Taylor, J. R. (2012). *The Mental Corpus: How Language is Represented in the Mind*. Oxford: Oxford University Press.
- Van Dale Online. (2024). Van Dale Uitgevers. <zoeken.vandale.nl>

- Velde, F. van de (2014). Degeneracy: The maintenance of constructional networks. In R. Boogaart, T. Coleman, & G. Rutten (Eds.), *Extending the Scope of Construction Grammar* (pp. 141-179). Berlin/Boston: De Gruyter Mouton.
- Verhagen, A. (2005). Constructiegrammatica en 'usage based' taalkunde. *Nederlandse Taalkunde*, 10(3/4), 197-222.

Bijlage 1 Defectieve nomina in *naar* + N in het CGN

P+N combinatie	Frequentie
naar school	319
naar college	6
naar bijstandsfraude	5
naar bevestiging	3
naar leven	3
naar schoolradio	3
naar kwaliteit	3
naar richting	3
naar familie	3
naar handhaving	2
naar zaterdag	2
naar taal	2
naar sport	2
naar vrijheid	2
naar zorg	2
naar ontwikkelingssamenwerking	2
naar geruststelling	1
naar gevoeligheid	1
naar draagvlak	1
naar dansles	1
naar fysiotherapie	1
naar onderzoek	1
naar mobiliteitsopvoeding	1
naar verlossing	1
naar genegenheid	1
naar leiding	1
naar systeembeveiliging	1
naar bijzonderheid	1
naar gelijkheid	1
naar tirannie	1
naar herhaling	1
naar verlichting	1
naar eenvormigheid	1
naar drooglegging	1
naar oorlog	1
naar ontbijt	1
naar conrector	1
naar lychee	1
naar lycheewijn	1
naar citroen	1
naar kruidnagel	1
naar cognac	1

naar kamperfoelie	1
naar brood	1
naar appeltaart	1
naar rente	1
naar materiaal	1
naar agressie	1
naar zelfdoding	1
naar brandstichting	1
naar tekst	1
naar fysio	1
naar therapie	1
naar aarding	1
naar prive-gebruik	1
naar theatersport	1
naar spiritualiteit	1
naar emigratie	1
naar inkomens-uh-afhankelijkheid	1
naar natuur-uh-ontwikkeling	1
naar salaris	1
naar immigratie	1
naar gedrag	1
naar stage	1
naar carnaval	1
naar bijscholing	1
naar zangles	1
naar merkattitude	1
naar merkbekendheid	1
naar kwaliteitsverbetering	1
naar infrastructuur	1
naar assistent-ontwerper	1
naar schaarste	1
naar muzikles	1
naar eenuurservice	1
naar toekomst	1
naar koketterie	1
naar bescherming	1
naar gezondheid	1
naar leesbevordering	1
naar leeftijd	1
naar tactiek	1
naar amusement	1
naar afleiding	1
naar toetreding	1
naar matchpoint	1
naar klimaatverandering	1

naar fraude	1
naar pijn	1
naar zeespiegelstijging	1
naar inventarisatie	1
naar snelheid	1
naar macht	1
naar vaarwater	1
naar versnippering	1
naar identiteit	1
naar zelfmoord	1
naar inzicht	1
naar kennisrepresentatie	1
naar elektriciteit	1
naar uraniumvergiftiging	1
naar ontplooiing	1
naar maandag	1
naar atheneum	1
naar opportuniteit	1
naar plaats	1
naar afstand	1

Bijlage 2 Werkwoorden bij *naar* + N

PN-constructie	Frequentie	Werkwoorden
naar huis	1063	gaan, meenemen, komen, moeten, sturen, geraken, mogen, brengen, zijn, kunnen, rijden, willen, lopen, bellen, hoeven, fietsen, meedoen, krijgen, terugkeren, vluchten, meedragen, schrijven, varen, sloffen, vliegen
naar school	319	(mee)gaan, moeten, trekken, zijn, (terug)komen, brengen, bellen, (terug)sturen, lopen, kunnen, willen, fietsen, meenemen, doen, krijgen, vertrekken, hoeven, haasten, rennen, mogen, slepen,
naar bed	209	gaan, willen, zijn, moeten, kunnen, brengen, meenemen, hoeven, mogen, komen, doen
naar zee	40	gaan, rijden, kunnen, verpompen, dragen, schuiven, zijn, hollen, trekken, afdrijven, komen, rijden, lopen, kuieren
naar adem	22	snakken, happen
naar muziek	18	luisteren, kunnen (gekke context)
naar tv/televisie	16	kijken
naar werk	9	zoeken, gaan, doorstromen, fietsen, begeleiden
naar wens	7	gaan, verlopen, bloeien, zijn
naar voetbal	6	gaan, meenemen, kijken, brengen, sturen
naar knoflook	6	ruiken, stinken
naar onderwijs	6	kijken
naar college	6	gaan, zijn, moeten
naar geborgenheid	5	hunkeren, verlangen
naar eten	5	zoeken, vertalen
naar geld	5	zoeken
naar water	5	verlangen, leiden
naar toneel	5	gaan, moeten,
naar gas	5	boren
naar film	5	gaan, kijken
naar bijstandsfraude	5	onderzoek doen
naar euro	5	omrekenen, omzetten
naar stad	5	gaan, mogen
naar koffie	4	snakken
naar melk	4	geuren
naar slaap	3	ruiken, verlangen
naar seks	3	verlangen, op zoek zijn
naar vrede	3	verlangen
naar kattenpis	3	stinken
naar rook	3	stinken
naar yoga	3	gaan, zijn
naar bloed	3	verwijzen, smaken
naar bevestiging	3	zoeken

naar leven	3	zoeken
naar kostschool	3	zijn, gaan
naar schoolradio	3	luisteren
naar kwaliteit	3	kijken, overgaan
naar richting	3	kijken, rijden
naar familie	3	gaan, moeten
naar teer	2	ruiken, stinken
naar olie	2	zoeken, boren
naar voedsel	2	zoeken
naar papier	2	zoeken
naar rust	2	zoeken
naar zekerheid	2	zoeken
naar communicatie	2	werken
naar verleden	2	verwijzen
naar veiligheid	2	verlangen
naar consensus	2	streven, gaan
naar drank	2	stinken
naar plastic	2	stinken
naar hout	2	smaken, vragen
naar vis	2	smaken, stinken
naar benzine	2	ruiken
naar inhoud	2	luisteren
naar natuur	2	kijken, onderzoek doen
naar liefde	2	hunkeren
naar ballet	2	brengen
naar accordeon	2	moeten
naar radio	2	luisteren
naar theater	2	gaan
naar begeleiding	2	gaan
naar handhaving	2	vragen
naar zaterdag	2	verschuiven, verplaatsen
naar zolder	2	verhuizen
naar invulling	2	toegaan, kijken
naar taal	2	teruggaan, kijken
naar categorie	2	ordenen
naar wc	2	mogen
naar koor	2	meenemen, zijn
naar les	2	meenemen, hoeven
naar opleiding	2	kijken
naar sport	2	kijken
naar vrijheid	2	hunkeren
naar computer	2	gaan
naar restaurant	2	gaan
naar zwemles	2	gaan
naar dronkenschap	1	verlangen
naar behoren	1	zijn

naar lucht	1	happen
naar justitie	1	gaan
naar zeep	1	zoeken
naar begrip	1	zoeken
naar rotskunst	1	zoeken
naar timing	1	zoeken
naar atletiek	1	willen
naar vruchtbaarheid	1	vragen
naar etiologie	1	verwijzen
naar vakantiewerk	1	uitzien naar
naar unanimititeit	1	streven
naar boterzuur	1	stinken
naar koeiendruk	1	stinken
naar koeienstront	1	stinken
naar mest	1	stinken
naar kots	1	stinken
naar zuurstof	1	snakken
naar boter	1	smaken
naar zout	1	smaken
naar regen	1	smaken
naar sate	1	smaken
naar tabak	1	ruiken
naar zweet	1	ruiken
naar urine	1	ruiken
naar dakloosheid	1	ruiken
naar verf	1	ruiken
naar hooi	1	ruiken
naar chocolademelk	1	ruiken
naar slakkenslijm	1	ruiken
naar haarlak	1	ruiken
naar vorst	1	ruiken
naar poep	1	ruiken
naar homeopathie	1	ruiken
naar boenwas	1	ruiken
naar journalistiek	1	overstappen
naar squash	1	moeten
naar arrogantie	1	klinken
naar intelligentie	1	kijken
naar gym	1	kijken
naar kinderarbeid	1	kijken
naar fictie	1	kijken
naar toerisme	1	kijken
naar dierenwelzijn	1	kijken
naar marketing	1	kijken
naar taalonderwijs	1	kijken
naar buitenwereld	1	kijken

naar kleingeld	1	kijken
naar taalgebruik	1	kijken
naar wetenschap	1	kijken
naar criminaliteit	1	kijken
naar gezelschap	1	informereren
naar aandacht	1	hunkeren
naar mos	1	geuren
naar volleybal	1	gaan
naar volwassenonderwijs	1	gaan
naar literatuur	1	gaan
naar neerslachtingheid	1	afglijden
naar chocola	1	smaken
naar geruststelling	1	zoeken
naar gevoeligheid	1	zoeken
naar draagvlak	1	zoeken
naar dansles	1	zijn
naar fysiotherapie	1	zijn
naar verjaardag	1	zijn
naar onderzoek	1	verwijzen
naar mobiliteitsopvoeding	1	vertalen
naar verlossing	1	verlangen
naar genegenheid	1	verlangen
naar verdoving	1	verlangen
naar leiding	1	uitzien
naar systeembeveiliging	1	toegaan
naar lichaam	1	toebehoren
naar leverancier	1	moeten
naar bijzonderheid	1	streven
naar gelijkheid	1	streven
naar tirannie	1	streven
naar herhaling	1	streven
naar verlichting	1	streven
naar eenvormigheid	1	streven
naar drooglegging	1	streven
naar schaap	1	stinken
naar oorlog	1	stinken
naar ontbijt	1	specifiëren
naar conrector	1	solliciteren
naar lychee	1	smaken
naar lycheewijn	1	smaken
naar citroen	1	smaken
naar waarde	1	schatten
naar kruidnagel	1	ruiken

naar cognac	1	ruiken
naar kamperfoelie	1	ruiken
naar brood	1	ruiken
naar appeltaart	1	ruiken
naar rente	1	regelen
naar beroep	1	zich organiseren
naar hobby	1	organiseren
naar sleutel	1	op zoek gaan
naar materiaal	1	op zoek gaan
naar agressie	1	onderzoek houden
naar zelfdoding	1	onderzoek doen
naar brandstichting	1	onderzoek doen
naar tekst	1	omzetten
naar fysio	1	moeten
naar therapie	1	moeten
naar congres	1	moeten
naar aarding	1	meten
naar schooltje	1	kunnen
naar prive-gebruik	1	kijken
naar theatersport	1	kijken
naar spiritualiteit	1	kijken
naar emigratie	1	kijken
naar inkomens-uh-afhankelijkheid	1	kijken
naar natuur-uh-ontwikkeling	1	kijken
naar individu	1	kijken
naar salaris	1	kijken
naar immigratie	1	kijken
naar gedragsprobleem	1	kijken
naar computerwereldje	1	kijken
naar soap	1	kijken
naar stofje	1	kijken
naar gedrag	1	kijken
naar tekening	1	kijken
naar schriftrol	1	grijpen
naar kantoor	1	gaan
naar museum	1	gaan
naar cursus	1	gaan
naar training	1	gaan
naar stage	1	gaan
naar carnaval	1	gaan
naar bijscholing	1	gaan
naar dierenarts	1	gaan

naar beginnerskookles	1	gaan
naar bruiloft	1	gaan
naar zangles	1	gaan
naar sneeuw	1	gaan
naar merkattitude	1	gaan
naar merkbekendheid	1	gaan
naar kwaliteitsverbetering	1	gaan
naar infrastructuur	1	gaan
naar assistent-ontwerper	1	doorgroeien
naar luchthaven	1	doen
naar schaarste	1	differentiëren
naar penis	1	de weg vinden
naar muziekles	1	brengen
naar eenuurservice	1	brengen
naar mobiel	1	bellen
naar vermogen	1	proberen